

Хмельницький національний університет
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра української філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.01 Філологія. Українська мова та література

на тему: ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ФАНТАСТИКИ (НА ОСНОВІ ТВОРЧОСТІ ДАРИ КОРНІЙ)

Шифр ДРФУМмз.20155.01.03.00

студентки II курсу групи ФУМмз-20-1 _____Ю. І. Літвінової

Керівник _____Л. В. Олійник,
кандидат філологічних наук, доцент

До захисту допускаю:
завідувач кафедри української філології _____І. Б. Царалунга

Хмельницький 2021

Хмельницький національний університет

Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	української філології
Освітній рівень	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія.
Спеціалізація	035.01 Українська мова і література
Освітня програма	освітньо-професійна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри української філології
 _____ (Торчинський М. М.)

24.09.2020

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу
ЛІТВІНОВОЇ ЮЛІЇ ІГОРІВНА

1. Тема роботи: «Жанрові особливості сучасної української фантастики (на основі творчості Дари Корній», затверджена наказом ректора університету від 25 серпня 2021 року №102.

Керівник роботи – Л. В. Олійник

2. Термін подачі студентом завершеної роботи – грудень 2021 року.

3. Вихідні дані роботи

Чимало науковців у своїх наукових розвідках зверталися до вивчення сучасної української фантастики: Є. Бондина, І. Гречаник, А. Гурдуз, О. Леоненко, А. Нямцу, С. Олійник, С. Хороб та інші, проте у них майже відсутній аналіз теоретичного і практичного спрямування. В останні десятиліття науковці особливо активно звернули увагу на вивчення творчості сучасних українських письменників, в тому числі і фантастів, проте в науковій рецепції проза Дари Корній недостатньо пошанована. Що й зумовлює **актуальність** обраної теми.

4.Перелік підлеглих розробці питань

Розкрити зміст поняття «фантастика» в світовому та українському літературознавстві.

Виокремити основні жанри сучасної фантастичної літератури.

Систематизувати літературні та теоретичні погляди дослідників.

Класифікувати жанри фантастичної літератури.

Описати специфіку та ознаки різновидів фантастичної літератури.

З'ясувати місце та роль творчості сучасної української письменниці Дари Корній.

Проаналізувати особливості індивідуального стилю письменниці.
 Описати фантастичні елементи романів «Зірка для тебе», «Крила кольору хмар», «Тому, що ти є».

5. Графічного матеріалу немає.

6. Консультанти по роботі із вказівкою розділів, які їх стосуються			
Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання отримав
	НЕМАЄ		

7. Дата видачі завдання – 24 вересня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН			
№ з. п.	Найменування етапів дипломного дослідження	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Обрання теми дипломної роботи	Вересень 2020 року	
2.	Опрацювання наукової літератури з теми дослідження	Вересень 2020 року	
3.	Збирання матеріалу, його первинна наукова інтерпретація	Вересень – листопад 2020 року	
4.	Написання першого розділу дипломної роботи	Березень 2020 – квітень 2021 року	
5.	Апробування результатів дослідження шляхом здійснення публікації у збірнику наукових праць та участі у конференціях	Січень, квітень, вересень 2021 року	
6.	Написання другого розділу дипломної роботи	Червень – жовтень 2020 року	
7.	Оформлення «чорнового варіанту» дипломної роботи	Листопад 2021 року	
8.	Попередній захист дипломної роботи	Грудень 2021 року	
9.	Остаточне завершення дипломної роботи	Грудень 2021 року	
10.	Подача дипломної роботи на кафедру	Грудень 2021 року	

Студент _____ Ю. І. Літвінова
 Керівник роботи _____ Л. В. Олійник

Анотація

Тема роботи: «Жанрові особливості сучасної української фантастики (на основі творчості Дари Корній)». Автор – Літвінова Ю. І. Науковий керівник – Олійник Л. В. Обсяг дипломної роботи – 73 сторінки, із них 70 сторінок основного тексту. Робота містить 89 джерел посилання.

Ключові слова: *фантастика, жанр, науково-фантастична література, фентезі, утопія, антиутопія, ідіостиль, символіка..*

Мета дослідження – здійснити комплексний аналіз фантастичної прози Дари Корній на жанровому та проблемно-тематичному рівнях

Відповідно до мети дослідження було поставлено ряд **завдань**, зокрема: розглянути фантастичну літературу як жанр; систематизувати теоретичні та літературознавчі погляди науковців на класифікацію цього виду письменства; виявити різновиди сучасної фантастичної літератури, описати їх специфіку та ознаки; з'ясувати місце та роль творчості Дари Корній в сучасному літературному процесі; описати особливості індивідуальної авторської манери Дари Корній; охарактеризувати романи Дари Корній «Зірка для тебе», «Тому, що ти є», «Крила кольору хмар» за жанровими ознаками та проблемно-тематичними параметрами.

Об'єктом дослідження є сучасна фантастична література Дари Корній..

Предмет дослідження є художні особливості фантастичних романів «Зірка для тебе». «Крила кольору хмар» та «Тому, що ти є» Дари Корній.

У дипломній роботі проаналізовано теоретичні студії про фантастичну літературу. Зокрема з'ясовано, що фантастична література не є усталеною, а її жанрова парадигма розширюється. Найбільш актуальною є класифікація жанру фантастики, що передбачає п'ять різновидів: фантастична літератури, наукова літератури, соціально-утопічна фантастика, фентезі та наукове фентезі. Найпопулярніший жанр – фентезі. Науковці зазначили, що витoki жанру фентезі містяться у міфології. Письменники як основу фентезі використовують усні народну творчість.

Сучасна українська письменниця Дара Корній стала популярною завдяки романам, написаними в жанрі фантастики, зокрема вона використовує міське фентезі та темпоральну фантастику як різновиди жанру. Письменниця звертається до міфології та язичницько-християнського синкретизму. У її творчому доробку переплітається містика, історія, психологія та культурологія. У романах «Зірка для тебе», «Крила кольору хмар» та «Тому, що ти є» ірреальний світ проявляється через наділення звичайних людей надвластивостями. Її романи мають авантюрний сюжет, що є однією з головних ознак фантастичної літератури.

Автор _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1. ФАНТАСТИЧНА ЛІТЕРАТУРА ЯК РІЗНОВИД ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	10
1.1 Специфіка фантастичної літератури: жанрова диференціація, художні особливості.....	10
1.2 Особливості розвитку фантастичної літератури: традиції та новаторство.....	18
2. СПЕЦИФІКА ФАНТАСТИЧНОЇ ПРОЗИ ДАРИ КОРНІЙ.....	26
2.1 Дара Корній – сучасна українська письменниця: штрихи до літературного портрету.....	26
2.2 Художня своєрідність ідіостилю Дари Корній.....	40
2.3 Особливості представлення фантастичного елемента в романах «Тому, що ти є» і «Зірка для тебе» Дари Корній.....	45
2.4 Реалізація жанру фентезі в романі «Крила кольору хмар» Дари Корній та Тали Владмирової.....	53
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	66

ВСТУП

Фантастика – найстаріший компонент культури українців, та взагалі всіх народів. Надприродні явища, містичні історії, незвичайні події, які відбуваються в світі – це все фантастика, яка спочатку побутувала в усному мовленні фольклорі, а потім перейшла в авторську письменність.

На початку ХХІ століття українська фантастика стає надбанням масової культури. Зародилася не лише в літературній творчості письменників, а й усіх інших видах мистецтва: музиці, живописі, скульптурі.

Усі види літератури, де змальовано надприродне, містичне, характеризують фантастичні сюжети, теми або мають фантастичні компоненти відносять до жанру фантастичної літератури.

Більшість українських літературознавців розглядають фантастичну літературу в її історичному розвитку, однак мало оглядають фантастику як жанр.

Невелика кількість науковців займається проблеми фантастики в українській літературознавчій науці. Перший науковець, який впродовж останнього десятиліття досліджує теоретичні, історичні та літературні аспекти фантастики, А. Нямцу. Однак, його дослідження стосуються, більшою мірою, зарубіжної фантастики, зрідка літературознавець торкається сучасної української.

В загальному, сучасну українську фантастику досліджують такі науковці: Є. Бондина, І. Гречаник, А. Гурдуза, Н. Дев'ятко, Ю. Кагарлицький, О. Леоненко, Н. Логвіненко, Н. Мафтин, Є. Мелетинський, М. Назаренко, А. Нямцу, С. Олійник, О. Стужук, Р. Ткаченко, С. Хороб, В. Чобанюк. Власне жанр фантастики досліджували такі науковці: М. Зеров, О. Ковтун, Є. Тамарченко, Т. Чернишова, В. Чумакова. Описом побутування міфу в структурі фантастичного твору займалися такі літературознавці: А. Гурдуз, З. Лановик, Ю. Ковалів, Д. Наливайко, О. Потебня, О. Турган. Аналізу утопічного та антиутопічного жанрів фантастичної літератури

присвячені праці Н. Логвієнка, М. Назаренка, Є. Нахліка, В. Соболя, В. Чобанюка.

Не зважаючи на зазначені вище прізвища дослідників цієї проблеми, поза їхньою увагою все ж залишається чимало питань як теоретичного, так і в практичного спрямування. Крім того, за останні десятиліття український читач познайомився із цілою низкою фантастичних творів, серед яких і проза Дари Корній, яка є недостатньо вивченою у літературознавстві. Усе вище сказане робить тему нашого дослідження **актуальною**.

Метою дослідження – здійснити комплексний аналіз фантастичної прози Дари Корній на жанровому та проблемно-тематичному рівнях.

Відповідно до поставленої мети було висунуто такі **завдання** дослідження:

- 1) розглянути фантастичну літературу як жанр;
- 2) систематизувати теоретичні та літературні погляди літературознавців та подати їх класифікації;
- 3) виявити різновиди сучасної фантастичної літератури, описати їх специфіку та ознаки;
- 4) з'ясувати місце та роль творчості Дари Корній в сучасному літературному процесі;
- 5) описати особливості індивідуальної авторської манери Дари Корній;
- 6) охарактеризувати романи Дари Корній «Зірка для тебе», «Тому, що ти є», «Крила кольору хмар» за жанровими ознаками та проблемно-тематичними параметрами.

Об'єктом дослідження є сучасна фантастична література Дари Корній.

Предметом дослідження є художні особливості фантастичних романів «Зірка для тебе». «Крила кольору хмар» та «Тому, що ти є» Дари Корній.

Методи дослідження. Завдання та мета роботи зобов'язали використати історико-літературний метод (для поглиблення розуміння світу

фантастичного твору в контексті суспільного та історичного буття), герменевтичний метод (тлумачення художнього твору), історико-порівняльний метод (встановити відмінність та схожість видів фантастичної літератури на історичному зрізі). Також у дослідженні використані методи аналізу, систематизації, синтезу й узагальнення матеріалу, які допомогли здійснити обробку літературних і літературно-критичних джерел, були залучені до комбінованого аналізу. Системний аналіз допоміг глибинного з'ясувати ідейно-проблематичний та формального-змістовий пласти художніх творів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше було здійснено спробу комплексного аналізу фантастичної прози Дари Корній в контексті сучасної української фантастичної літератури.

Теоретичне значення роботи полягає в розумінні та вивченні жанру фантастики як різновид письменницької діяльності Дари Корній. У науковому з'ясуванні самотності розвитку фантастики в сучасній українській літературі, в періоді кінці ХХ – початку ХХІ століть. Здобуті результати дипломної роботи допоможуть в подальшому дослідженні творчого доробку Дари Корній.

Практичне значення роботи. Отримані результати дипломної роботи можуть бути використані при викладанні курсу «Сучасний літературний процес», «Теорія літератури», на спецкурсах та семінарів з сучасної української літератури, або ж на лекційних заняттях зі вступу до літературознавства. Основні положення дипломної роботи можуть бути використані при вивченні літератури рідного краю у загальноосвітніх школах Львівщини. Окрім того, матеріал дипломного дослідження може слугувати джерельною базою для подальших літературознавчих досліджень.

Апробація результатів дослідження. Основні положення наукового дослідження було викладено у статтях «Сучасна фантастична проза: художні особливості та жанрова різноманітність» та «Специфіка фантастичної прози

Дари Корній» та опубліковані у збірниках наукових статей «Поділля. Філологічні студії» кафедри української філології та «Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика» кафедри слов'янської філології Хмельницького національного університету.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (89 позицій). Загальний обсяг дипломної роботи – 73 с., основної частини – 70 с.

РОЗДІЛ 1. ФАНТАСТИЧНА ЛІТЕРАТУРА ЯК РІЗНОВИД ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Предметом зацікавлення науковців дедалі частіше стає фантастична література. Фантастика в Україні – явище не нове. Українці ще з давніх часів виокремили свій міфічно-демонічний світ, який з часом перейшов в фантастичну літературу. Великий значення для фантастики мало язичництво, саме через це українська фантастика є оригінальною та дуже цікавою. Г. Пагутяк в своїй роботі «Україна без гоблінів» пише, що язичництво у Україні «пробивається, як трава крізь асфальт» [61].

Синонімічним значенням до фантастики є фентезі. Літературознавча енциклопедія подає таке значення: «Фентезі – жанровий різновид фантастики, в якому використовують ірраціональні мотиви чарівництва, магії, рицарського епосу, поєднанні з реалістичною на рацією, змальовується віртуальні світи із середньовічними реаліями, нетехнічною психологією» [30].

1.1 Специфіка фантастичної літератури: жанрова диференціація, художні особливості

Сучасний розвиток літератури, не тільки української, а й світової неможливо уявити без творів, у який майстерно описується прийдешнє окремого індивідуума чи й цілого людства, себто без великих епічних творів з елементами поза реальних світів – неземних, дивних, фантастичних, що захоплюють своєю таємничістю.

На всіх періодах розвитку літератури простежуються елементи фантастичного, ірреального та дивного. В період еволюції процес таких елементів переріс куди далі, а саме у вид, категорію, метод, жанр, різновид або й узагалі культуру.

В. Мاستиляк відзначає, що «спочатку, фантастика була літературою мрії, а потім виокремилися її жанри» [52, с. 91]. В ХХ ст. активно розпочався

процес написання літературно-критичних статей із дослідженням творів з фантастичними елементами, проводилися неодноразові дискусії між письменниками-фантастами та критиками.

З початку ХХ століття у всіх літературознавчих довідниках термін «фантастичне» існує як синонім неймовірного.

Однак, потрібно відрізнити звичайне поняття від літературного. Тому, О. Осипов в своїй розвідці «Фантастика от А до Я» дає таке формулювання: «Фантастика в літературі – область художественного творчествa, основанное на широком использовании методов превоссоздания и свободного преобразования элементов реальной действительности, которая в рамках каждой конкретной художественной модели подчинена особенностям замысла и специфики функционального воздействия произведения на читателя» [64, с. 154].

Більшість науковців, трактуючи особливості літературних творів, не вважали, що фантастика є домінуючою, хоча творів з фантастичними образами чи сюжетами було багато. Фантастика фольклору, фантастика романтизму і сучасна фантастика – це три «вузли» фантастики в історії зарубіжної літератури за М. Фрумкіном. Як зазначала Т. Чернишова, «фантастика не суперечить жодному літературному методу, вона може «поступитися на службу» і до романтизму, і до реалізму, і до модернізму» [84 с. 21].

Фантастична література не є усталеною, її жанрова класифікація прогресуюча, однак не обґрунтована методологічно. Фантастична література постійно виражається новими шляхами, методами впливу та трансляванням написаного, тому літературознавці не можуть віднайти єдиного визначення та систематизації фантастичної літератури. «Фантастика в цілому – явище дуже давнє в літературі, яке має у своєму активі найрізноманітніші форми і прийоми прояву і трансформації початкового матеріалу, куди органічно увійшли і сатира, і гротеск, і метафора, і притча, й іносказання» [64, с. 163].

Незважаючи на це, вивчення фантастики, як жанру, стрімко розпочалося в післявоєнні роки. Завзяте написання та публікація творів притаманне для цього періоду. Критики пояснюють такий процес з особливостями активізації та сприйняттям фантастичного жанру в літературі цього історичного періоду, тобто особливе зацікавлення читачів до творів з фантастичними елементами найчастіше спостерігається в періоди історичних зламів.

Зважаючи на стрімкий розвиток фантастичної літератури, було необхідно повністю дослідити і класифікувати художню фантастику. Науковці використовують такі терміни: «фантастична література», «наукова література», «соціально-утопічна фантастика», «фентезі», «наукове фентезі».

Найпопулярніший жанр фантастики – фентезі. В українському літературознавстві про нього почали говорити на рубежі двох віків, минулого та сьогоденного. Романи, написані, у жанрі фентезі, за словами А. Трокай, логічно не пояснюються, у них є усталена позиція «добро – зло» [79, с. 30].

Як зазначають науковці, основоположником жанру фентезі є міфологія. Опорою, якою послуговуються письменники, до написання творів з жанром фентезі є міфологічні, казкові образи. Письменники не привертають увагу читачів до наукових досягненнях чи науково-технічного прогресу. Вони, швидше за все, пишуть казку для дорослої аудиторії, інколи лірична, або ж героїчна, чи філософська. Але обов'язково з неймовірним дивом, з подорожами в часі і просторі, з ірреальними пригодами, що не вкладаються в жодні рамки реальності, і мають, як правило, щасливий кінець [67, с. 485].

Аналізуючи жанр фентезі, ми бачимо що жанр схожий до міфу, казки, або лицарського роману: «його повчальність, прагнення до гри і нав'язлива гуманність – від казки, епічність, трагічність і хтонічна спрямованість – від міфу, благородство і жертвність героїв – від лицарського роману»[5, с. 136-137].

Термін «фентезі» виник як протиріччя до визначення «наукова фантастика».

Як кожна з літературних течій, наукова фантастики укорінена у традицію літератури. Науковець Ф. Брюс засвідчує, що наукова фантастика пішла від оповідань про дивовижні відкриття і надзвичайні подорожі в часі і просторі, а також від дивних фізичних явищ та утопічної фантазії [87, с. 483]. Вияв наукової фантастики бачимо ще з прадавніх легендах, казках, готичний та лицарських романах, оповіданнях зарубіжних письменників Ф. Рабле, Ф. Бекона, Дж. Свіфта, Вольтера, М. Шеллі, Е. А. По, але найбільше літературознавців пов'язують наукову фантастику з творчістю Ж. Верна та Г. Дж. Веллса [31].

Наукова фантастика динамічна, винахідлива, утопічна, казкова, однак в собі містить символіку, гіперболу, гротеск, алегорію та науковоподібну лексику. Наукова фантастика тяжіє до гуманізму, розповідає про диво, непередбачені ідеї або досліди. Головні герої набувають найкращих людських рис, в них безмежний людський розум, за допомогою якого вони швидко вирішують пригоди на їхньому шляху.

Науково-фантастична література пережила свій пік популярності ще в останні десятиліття.

Таким чином, ми простежуємо різницю між жанром фентезі та науковою фантастикою:

1) основою для двох жанрів стала власне фантастика. Але хронологічно в різний період. Наукова фантастика виникла в кінці XIX – початку XX століть, найбільший розвиток мало саме в XX столітті. Фентезі ж зародилося в середині XX століття й досі не втрачає своєї популярності;

2) основою до написання наукової фантастики є наукові відкриття, технічний прогрес, а основою - для фентезі є казкові образи, релігійні мотиви;

Літературознавці також виокремлюють такі жанрові різновиди фантастики:

1) героїчне фентезі (у такому жанрі пишуть частіше повісті. Основна ознака: головні герої міцної статури, які винищують зло, за допомогою своєї сили та зброї);

2) високе (епічне) фентезі (описується боротьба з надприродними силами, головні герої – гноми, ельфи, гобліни, тобто магичні герої. Основна ознака: герої мають врятувати увесь світ, закінчивши масштабну війну);

3) ігрове фентезі (основна ознака: група героїв подорожують світом, долаючи якісь проблеми та негаразди);

4) історичне фентезі (основна ознака: дії відбуваються в минулому, однак з використанням магії та міфологічних істот);

5) гумористичне фентезі (пародія на науковий винахід, або відомих людей);

6) пародія на фентезі (свідоме копіювання вже написаного фантастичного твору з комічним елементом);

7) темне фентезі (фентезі на межі з готикою. Головна ознака : погана державна влада в епоху Середньовіччя);

8) ліричне фентезі (описується кохання та відданість у фантастичних рисах);

9) дитяче фентезі (твір написаний, для дитячої аудиторії);

10) технофентезі (основна ознака: у світі співвідноситься технологія та магія).

11) міське фентезі (головні події відбуваються в сучасних містах [40]).

Усі піджанри української фантастичної літератури об'єднуються спільними рисами. Більшість літературознавців зазначають, що усі письменники-фантастики описують історичне минуле, автентичну міфологію.

Також досить відомі жанри фантастики утопія та антиутопія. Ці терміни антонімічні. Утопія зображує найкраще, ідеальне майбутнє для населення, антиутопія навпаки, описує вороже майбутнє, яке суперечить щастю. Утопія

й антиутопія – дихотомія, тобто твердження та одразу заперечення. Вони – це дві супротивні точки зору на уставлений устрій, який відповідає двом епохам – гуманістичного у Відродженні і трагічного у ХХ столітті [21, с. 69]. Твори, які спрямовані проти тоталітарного режиму, раціоналізму, наукового та технічного прогресу – це твори анти утопічні. Головний герой в них – це людина, яка жертвує собою, протистоячи явищам чи іншим особистостям. Частіше за все головний герою переможений злом, однак завжди залишається людяним та добрим. Утопія ж, як кажуть літературознавці, жанр, який творить ідеальний щасливий світ. Г. Сабат у своїй роботі «У лабіринтах утопії та антиутопії» цитує науковця із Америки К. Кеністона і його публікацію «Захід Європи»: «Протистояння між утопіями та антиутопіями досить різке. В нашому баченні майбутнього образи надії поступилися місцем картинаю відчаю, утопії, що були маяками, перейшли в застереження» [71, с. 38].

На жаль, є певна плутанина з різновидами жанрів, піджанрів та власне жанрів, це наслідок використання різних критеріїв для класифікування.

«Формальна, стильова» та «змістова», в яку входить «змістова утопічна» і «науково-соціальна» [86, с. 45] – таку класифікацію запропонував В. Чумаков. Однак, така класифікація є недовершеною, адже важко розмежувати – жанри чи піджанри.

Вся фантастика радянського періоду розглядалася як наукова до середини 80-х років. Незважаючи на це, виділялися жанрові підвиди, а саме: космічна, пригодницька, детективна, гумористична та історична. Наразі виділяють два різновиди фантастики – наукова фантастика та фентезі.

У своїй розвідці «Наукова фантастика і людина в сучасному світі» Є. Брандіс запропонував свою класифікацію, яка має чотири різновиди, вираженні фігурально, а саме:

1. що могло б відбутися насправді (фантастика прогностична, інженерна, винахідницька);

2. чого не може відбутися ні за яких обставин (фантастика «ненаукова», ірраціональна, казкова);
3. що повинно бути в ідеалі (фантастика утопічна, позитивна);
4. чого не має бути, чого варто побоюватися (фантастика негативна, «попередження», «антиутопії») [6]

Г. Гуревич поділяє фантастику на дві основні групи – ненаукова та наукова фантастика. У своїй статті він пише: «Назвемо фантастикою літературу, де істотну роль відіграють фантастичні образи... Науковою будемо вважати ту фантастику, де незвичне створюється матеріальними силами: природою або людиною з допомогою науки і техніки. Фантастику, де незвичне створюється «надприродними» силами, будемо називати ненауковою фантазією» [18, с. 93].

Поодинокі вчені надають перевагу номінації «раціональна фантастика», а не наукова фантастика. Тому що термін «раціональна фантастика» пов'язана з вказівкою митця на раціональне подання фантастики, яка є аргументована, логічно та вміло поєднана з реальністю.

Винахідниця О.Ковтун увиразнює шість типів художньої умовності: раціональна фантастика і фентезі, сатиричну і філософську, казкову і міфологічну.

Класифікуючи різновиди фантастики, вчені беруть за основу проблемно-тематичний рівень твору, і тому увиразнюють безліч варіантів, основа яких – художня практика та яскраві зразки жанрових утворень, як-от конкретної національної літератури.

Спроби систематизації фантастичної літератури обґрунтовують синкретичність жанру, тобто його аналіз слід проводити з огляду на вагому кількість зовнішніх факторів: «...формування нової області знання, предметом котрою виступає фантастика в різноманітних проявленнях, а методологія включає в себе все краще, що доказали сучасне літературознавство, мистецтвознавство, психологія, соціологія і багато інших

науки» [56, с.49]. Саме тому письменники-фантасти «дає волю фантазії», вона має визначальні риси на всі можливі галузі, які опанувала людина.

Сучасне фантастознавство – активне вивчення феномену фантастики. Виділяють декілька гілок фантастознавства, це зумовлено дослідженням різних аспектів літератури. Скажімо, це:

1. загальне фантастознавство (вивчає загальні закономірності виникнення всього фантастичного реальному житті людей);
2. конкретне фантастознавство (вивчає стосунки та кореляцію фантастики з кожним видом сучасного мистецтва);
3. прикладне фантастознавство (займається питанням пропаганди фантастики).

Усі методи та стилі художньої літератури мають в подальшому розвитку свій конкретно-часовий, онтологічний вияв, тобто напрям літератури. Важливо уміти розрізняти власне фантастику та наукову фантастику. Літературознавець Є. Тмарченко запропонував список сюжетних і змістовних варіантів фантастичної оповіді, який надав можливість трактувати «внутрішню жанрову проникливість» фантастики з суміжними «жанрами» і між собою [76, с. 105]. Список категорій, які вмістив науковець у своїх розвідках:

1. відкриття, яке може бути просторовим, науковим, філософським, духовно політичним;
2. пригоду в прямому розумінні, як внутрішній досвід і навіть духовний експеримент;
3. злочин так само в зовнішньому та внутрішньому розумінні;
4. філософське або наукове дослідження;
5. детективне розслідування;
6. будь-якого виду катастрофу (особистісну, соціальну, космічну);
7. подорож, яка може бути просторовою та водночас духовним пошуком;

8. звичайний сюжетний «обмарок» для інших різновидів чи їхній сполучний базис [76, с. 110].

Крізь призму літератури, підхід до аналізу художньої фантастики не є таким точним. Більшість дослідників, підтримуючи цей напрям, вважають, що фантастика має дві площини. А саме: фантастика-прийом (такий підхід суперечить визначенню різновиду, який ототожнює поняття фантастики та жанру, що є цілісністю теми, структури та стилю) та фантастика-концепт [75, с. 55].

Таким чином, ми робимо висновок, що «фантастика» та «фантастичне» взаємопов'язані категорії фантастичної літератури. Вони відзначаються двома підходами при аналізі літературно-художньої фантастики, а саме: фантастика як прийом та фантастика як концепт.

Аналізуючи праці українських та зарубіжних літературознавців, ми дізналися, що є декілька виокремлених жанрів фантастики, позначених як власне фантастика, наукова фантастика, фентезі, утопія, антиутопія.

1.2. Особливості розвитку фантастичної літератури: традиції та новаторство

Протягом ХХ століття було написано чимало творів, які науковці називають так званою популярною літературою. Однак, вона написана у різноманітних жанрах, має свою тематику та структуру.

До такої «популярної літератури» відносять фантастичний жанр.

Умовність, казка та міф – фантастика, яка завжди була присутня в літературі. Наукова фантастика виникла пізніше, вона стала реалізацією технічних питань. І також реалістична фантастика, яка побутувала в сатирі та побуті.

Фантастикою захоплюються всі: школярі та студенти, гуманітарії та техніки, службовці та робітники. Найбільший інтерес до фантастичної літератури проявляє молодь, віком від чотирнадцяти до двадцяти п'яти років.

У світовому літературному процесі художня фантастика зайняла чільну позицію. Однак, є декілька недоліків. Один з них – серйозні проблеми подаються манері okazii. Інша – фантастичні наукові дослідження передують новітніми відкриттям, аніж звичайна наука.

Зацікавлення до фантастики наростала в кризові періоди історії, наукові перевороти, релігійні злами та інше.

Фантастична література позначилася на свідомості читачів, допомагала відчувати себе землянами, впливати на світ, піклуватися за людський рід. Для науки, для космічних досліджень рушійною силою стала фантастика. Адже саме фантасти вперше говорили про вихід у відкритий простір – космос.

Поодинокі літературознавці пробували зменшити межі фантастичного, інші – розширити їх. Досі немає розбірливого визначення жанру. А. Нямцю номінує жанр так: «Фантастика нашого сторіччя – це світ «проклятих» питань і відчайдушних спроб знайти на них зрозумілі відповіді» [58, с. 48].

Як вже ми знаємо, фантастики поділяється на наукову фантастику та фентезі. Лексема «наукова вигадка» зародилася в Америці в 1926 році. Вперше про таку фантастику заговорив письменник Х. Гернбек. Однак, ще в 1914 році Я. Перельман ввів поняття «науково-фантастичне» як підзаголовок до свого оповідання. До того часу існували поняття: «науковий» і «фантастичний».

Метод художньої літератури з осягненням світу, де на першому місці – уявлення, метод науки, суворою логікою аналізу – все це поєднала в собі наукова фантастика.

Проблематика наукової фантастики досить розгалужена. Головним завданням – розв'язувати соціально-естетичні проблеми, а саме: уявлення про майбутнє, психологічний аспект взаємин між людьми або окремого індивідуума, неймовірні припущення форм життя та інші не зовсім реальні проблеми. Головною з них є проблема відповідальності.

Зародився жанр науково-фантастичної літератури ще в далекі античні часи, її першими представниками були Арістофан та Лукіан. Становлення сучасної науки в XVII-XVIII століття тотожні розвитку науково-фантастичної літератури. Перші письменники, які писали за таким жанром були: Т. Мора, Т. Кампанелли та Дж. Свіфт. Однак, остаточно науково-фантастичний жанр у світовій літературі затвердився в XIX-XX столітті, яскравими представниками цього періоду були К. Чапека, Р. Бредбері, К. Воннегута та інших. В українській літературі наукову фантастику розгортали Ю. Смолич із своїм твором «Прекрасні катастрофи», В. Владко – «Аргонавти всесвіту» та «12 оповідань», також в такому жанрі працювали В. Бережний, М. Романівська та інші.

Ще один різновид фантастики – фентезі. Цей жанр зародився в Англії, орієнтовно на початку XX століття. Основа фентезі – міфологічні та казкові мотиви. Його засновник професор університету Дж. Р. Р. Толкієн. Головною метою жанру фентезі – возвеличити величних воїнів, духів, неземних створінь.

Представниками жанру є відомі письменники світової літератури Урсула Ле Гуїн, Майкл Муркок, Андре Нортон, Сергій Лукьяненко та інші.

Історія фентезі починається в міфів Давньої Греції. Однак, остаточно затвердження жанру фентезі датується появою легендарного роману Дж. Р. Р. Толкіна «Володар Кілець». Також великий вплив на розвиток жанру фентезі вклали такі романи, як «Хроніки Нарнії» та «Земноморье» У. Ле. Гуїна. На даний момент жанр фентезі – один з найпопулярніших жанрів, в якому працюють тисячі письменників.

На превеликий жаль, українська фантастика не розвинута так добре, як у світовій літературі. Це все через те, що кількість фантастичних творів мізерна, не говорячи про фантастику написану саме українською мовою. Всі фантастичні романи погрузли в нотах постмодерних, та більшість в

романтичних. Однак, все ж є чудові твори, написані українськими письменниками.

Все ж, якщо оглядати більш широко розвиток фантастичної літератури в Україні, то потрібно відзначити Миколу Васильовича Гоголя. Саме його потрібно номенувати як першими українським фантастом. Незважаючи на те, що він класик російської літератури. Справжніми фантастичними творами можна назвати його повісті «Вечір на Івана Купала», «Ніч перед Різдвом», «Зачароване місце» та інші з його низки творів «Вечори на хуторі поблизу Диканьки». Що вже говорити про неперевершений твір «Вій» - це, дійсно, чудовий приклад фантастичної літератури.

Видатна українська письменниця Леся Українка також вдалася до фантастичних елементів, написавши драму-феєрію «Лісова пісня». Безліч символів, неземних створінь все це присутнє в її драмі. Вдало поєднано два світа: природа і людина.

До жанру фантастики вдалася Марко Вовчок, хоча згодом зрозуміла, що це не властиве до її творчості. Вона написала у 1902 році оповідання «Чортова пригода», яке згодом І. Франко назвав «кращим оповіданням того часу» [80].

Відомі українські письменники Панас Мирний, Василь Стефаник і Михайло Коцюбинський також намагалися писати в стилі фантастичної літератури. Тому в утопії «Сон» і «Казка про Кривду і Правду» Панаса Мирного простежуються мотиви фантастики, так же у оповіданнях «Синя книжечка» та «Сама-самісінька» Василя Стефаника і, звичайно «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського [29].

Приблизно у 20-х роках ХХ століття найбільшого розквіту набула фантастика в Радянському Союзі. І. Варшавський, брати Стругацькі, О. Шамілов – саме ці письменники-шестидесятники розвинули українську фантастику.

Поява першого науково-фантастичного твору Ю. Смолича «Прекрасні катастрофи» зародило в Україні власне жанр наукової-фантастики, як вважає Кость Волинський [10, с. 9]. Однак, вчений не врахував письменника В.Винниченка та його роман «Сонячні машини», адже саме цей твір за словами О. Білецького «перший за весь час існування нашої літератури» [4, с. 121]. Адже роман датується 1921-1924 рр., незважаючи на те, що написаний роман, написаний автором, який перебував за кордоном. Опублікований вперше в 1938р. в Україні, і перевиданий вдруге в 1989 р. Саме тому Володимир Винниченко та Юрій Смолич вважаються засновниками науково-фантастичної літератури в Україні. Крізь призму художнього моделювання наукового світу типологічно зіставляв роман «Сонячна машина» та трилогію «Прекрасні катастрофи» Р. Ткаченко [78, с. 520].

Як згадувала С. Олійник в своїй статті «Побутування фантастичного у сучасній українській прозі» є два варіанти співіснування фантастичного і реального – зіставлення цих площин, або ж їхнє злиття [63, с. 7]. У теперішній українській літературі дедалі популярним є саме такий тип написання творів. До прикладу, «Три таємниці Великого озера», написаний Н. Тисовською. Твір, написаний в поєднанні детективної та автобіографічної прози. Аналізуючи цю книгу, ми робимо висновки, що в літературознавстві є такі твори, коли змістовим чинником виступає фантастичне, як фантастика-прийом і фантастика-концепт [77].

Відомий письменник В. Шкляр також писав фантастичну літературу, послуговуючись вище зазначеним типом. Це гарно простежується в його творі «Ключ», де головний герой зустрічається з містичним під час пошуку живописця.

До порівняння фантастичних та реальних елементів вдався й А. Курков в своєму романі «Садівник з Очакова». Герої переносяться з реального світу в минуле.

Звичайно, не можемо оминати Ю. Винничука та його напівфантастичного роману «Танго смерті». Письменник пише жанром криптоісторії, описуючи реальні події фантастичним змістом. Ю. Винничук досить часто вдавався до фантастичного, тому ми відносимо його збірку автобіографічних оповідань «Груші в тісті».

Фантастичних різновидів чимало. Є фантастичний різновид, де реальність та фантастичне зливаються в єдину площину. Цей різновид чудово простежується в сучасному фентезі Дяченко Сергія та Дяченко Марини. Вони удостоєнні звання кращих фантастів Європи. Вони написали багато фентезі романів, а саме «Ритуал», «Дика енергія. Лана», «Армагеддом», «Підземний вітер».

Творчість Марини та Сергія Дяченків варто розглянути ширше, адже вони варті уваги. Композиційно їхній твір «Дика енергія. Лана» ватро поділити на кілька частин, залежно від місця подій. Але жодного разу конкретно не називали місця. Автори пишуть свої фантастичні світи, які розуміються тільки в художньому просторі. Різновид фантастики як жанр – головна ознака фентезі.

Письменники уміло використовують безліч міфологічний образів: образи-герої, образи-символи, образи-деталі. Твори написані для сучасної молоді, які рівні між собою, активні, креативні.

Однією з кращих фантастів є відома українська письменниця Дара Корній. Головною ознакою її творчості є те, що письменниця завжди возвеличує простих людей, наділяючи їх гарними якостями характеру. Надприродні істоти майже завжди на щабель нижче, аніж звичайні жителі.

Часто Дара Корній звертається до давньоукраїнської міфології. Тому саме така міфологія є основною в її романах «Зворотній бік темряви» та «Зворотній бік світла», які письменниця писала впродовж 2012-2013 р. Основною ідеєю цих романів є давньоукраїнські міфологічні уявлення, поняття та образи.

Романи Дари Корній захоплюють поєднанням реального та міфологічного, своєю багатогранністю. Читаючи романи, книголюби очікують диво, яке завжди справджується.

Аналізуючи твори зарубіжних та українських фантастів можемо зробити висновки, що саме «фантастичне» – головне в творенні тексту. Романи наділені незвичайними, містичними створіннями поряд із звичайними людьми.

В українській літературі жанр фентезі представлений найбільш кількісно відносно інших жанрів фантастики. Письменники часто вдаються до давньоукраїнської міфології та історії взагалі.

Отже, підсумовуючи все вище, ми робимо висновок, що українська фантастики, як літературне явище виникло в 1917 році, після Жовтневого перевороту. На жаль, радянські письменники не могли вийти за рамки, а писали частіше лише те, що дозволено радянською системою. Вже після проголошення Незалежності України письменники могли вільно висловлювати свої думки, позиції, уяву на папері. Тоді плеяда письменників друкували все, що хотіли, позбавляючи будь-які ідеологічні шори.

Вся українська фантастика умовно поділяється на чотири періоди, відповідно до історії України, а саме: довоєнний період, післявоєнний, новий та сучасний періоди.

Підсумовуючи все вище сказано, ми приходимо до висновку, що у сучасній українській літературознавчій науці теоретичному вивченню жанру фантастики приділено мало уваги, порівняно із дослідженнями зарубіжних науковців у цьому напрямку.

Вчені неодноразово описували в своїх розвідках термін «фантастика», однак найбільш доступно, чітко та лаконічно поняття фантастики представив Ю. Ковалів у своєму двотомнику «Літературознавча енциклопедія».

Одне з найважчих питань стосується класифікації жанрів. Науковці розділялися в думках, визначаючи «нову» терміносистему фантастики.

Сьогодні в наукових колах здебільшого послуговуються термінологією, яку запропонував В. Чумаков, а саме: формально-стильова фантастика та змістова фантастика; і, звичайно, класифікацією Є. Брандіса, який виділив чотири різновиди фантастичної літератури: наукова, фентезі, утопія та антиутопія. Також в літературознавчій використовують дослідження Г. Гуревича, який запропонував розділяти фантастику на наукову та ненаукову.

РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ФАНТАСТИЧНОЇ ПРОЗИ ДАРИ КОРНІЙ

Письменницею, творчий здобуток якої має великий вплив на сучасну українську літературу, вважається Мирослава Замойська, усім відома, як Дара Корній. Вона одна з найкращих письменників-фантастів України.

У другій половині ХХ століття остаточно утвердився жанр фентезі як окремий вид мистецтва, який є і найновішим напрямом літератури. Сучасне фентезі розповсюджене в усіх видах мистецтва: літературі, кіномистецтві, музичного та візуального мистецтв.

За сукупністю пов'язаних реальних та вигаданих подій фентезі найбільше схоже до істерики-пригодницьких романів. В творі головні герої зустрічаються з нереальними створіннями та дивними подіями, які не пояснюються логічно, не схоже на реальність.

«Фентезі – напрям мистецтва, який існує поза межами літератури. Якщо умовно визначити жанр фентезі як певний джентльменський набір, то є маги-барани-дракони, ельфи-гноми-благородні воїни, умовне європейське середньовіччя» - зазначає Т. В. Жаданов у своїй праці «Жанр фентезі вчора, сьогодні, завтра» [25].

Якщо простежити всі характеристики літератури фентезі з рисами особистого стилю Дари Корній, то ми можемо стверджувати, що її проза близька до жанру фентезі.

2.1. Дара Корній – сучасна українська письменниця: штрихи до літературного портрету

У сучасному світі велику увагу літературознавці приділяють епічній літературі, а саме романній формі.

На сьогоднішній день творчістю Дари Корній зацікавлені такі науковці, як: К. Бачинська, А. Гурдуз, С. Олійник, С. Хороб. Історією написання фантастичної літератури Дари Корній, її ідеями та новаторством займалася К. Бачинська. А. Гурдуз досліджував метагероїнь в романах Дари Корній, а

також досліджував творче моделювання романів (міфопоетику). С. Олійник у своїх розвідках простежувала фантастичні елементи в романістиці письменниці. Жанрові особливості творчості Дари Корній розглянула С. Хороб.

Дара Корній народилася в селі Секунь, що на Волині, 20 вересня 1970 року. Закінчила середню школу в селі Княже, а також у місті Львів журналістсько-редакторське відділення Українського поліграфічного інституту.

Із своєю сім'єю проживає у Львові . Вона працює в музеї при Львівській національній академії мистецтв.

Письменниця розпочала свою діяльність з творів для дітей та підлітків. Перші твори друкувалися в журналах «Однокласник», «Ангеляткова література», «Крилаті», «Ангелятко».

Перший твір, який приніс популярність Дари Корній, був роман «Гонихмарник», опублікований в 2010 році. Твір написаний для доньки Дарини, як сказала сама письменниця, вона писала роман, щоб відволікти доньку від вампірів. «Гонихмарник» авторка надіслала на конкурс «Коронація слова», який був нагороджений відзнакою «Дебют року».

Дара Корній захоплює читачів своїми фантастичними творами, і особливо тим, що пише про слов'янську міфологію, про українське. В основі її романів не лише казки, легенди чи притчі, які придумані авторкою, а й запозичене.

Подальші романи «Зворотній бік світла» та «Тому, що ти є» , які належать перу письменниці, також нагороджені у конкурсі «Коронація слова – 2011», «Коронація слова – 2012» відзнакою «Вибір видавців».

Дара Корній є однією з небагатьох письменниць, які пишуть в жанрі фантастики і вона удостоєна звання «Золотий письменник України» .

Авторка має 14 романів фантастичної літератури, а саме:

1. «Гонихмарник» (2010р.);

2. «Тому, що ти є» (2012р.);
3. «Зворотній бік світла» (2012р.);
4. «Зірка для тебе» (2013р.);
5. «Зворотній бік темряви» (2013р.);
6. «Зозулята зими» (2014р.);
7. «Щоденник мавки» (2014р.);
8. «Крила кольору хмар»(2015р.);
9. «Петрусь-химородник» (2015р.);
10. «Зворотній бік сутіні» (2016р.);
11. «Зворотній бік світів»(2016р.).
12. «Місячне насіння»(2017р.);
13. «Сузір'я Дів»(2018р.)
14. «Місяцівна»(2019р.) [44].

А зараз ми зробимо детальніший огляд творчого доробку Дари Корній. Роман, який приніс популярність – «Гонихмарник» є одним із найкращих. В ньому досить гарно прослідковуються фантастичні елементи. Головною героїнею є дівчина Аліна, яка має досить цікаві здібності, а саме: « Вона – здатна-травниця... Розрізняти хвору траву від помічної... Тут мало значення все. Місцина, де рослинка зросла, час цвітіння і ще щось таке, чого вона сама пояснити не могла. Це відчуття з'явилося не відразу, в останній рік буквально. Дивишся на траву і просто знаєш, для чого вона, і чи здорова, чи готова зцілювати, майже підсвідомо» [33].

На своєму шляху дівчина зустрічається з багатьма ворогами, один з них Градобур, і як описує його бабуся в романі: «Гонихмарники, донцю, або Градобури, дуже потрібні насправді створіння... Найстрашніше друге. Усередині тіла одної людини живе дві душі, одна з яких зайва, і не мислю, що створена Богом. Нема ніц гіршого від роздвоєнне душі...» [33].

Вперше про градобура згадує В. Войтович у своїй розвідці «Українська міфологія»: «Градобур (або градівник) – це людина, яка вміє відвертати град,

відводити хмари й дощ, як і хмарник, знає мову тварин і птахів» [9]. Після визначення дослідник розповідає, що ж сталося: «Бувало, під час жнив насунеться темна хмара, усі кидаються складати снопи, збираються додому, а знахар, який був серед них, говорить: «Не буде дощу!». Хмара справді пройшла. Одного разу зібралася страшна гроза, усе небо почорніло. Але знахар повідомив, що дощу не буде, і продовжував працювати на своїй ниві. Раптом, звідкіль узявся, скаче до нього чорний чоловік на чорному коні. "Пусти!" – просить він знахаря. "Ні, не пуцу! – відповів той. – Треба було не набирати так багато!" Чорний вершник зник, грозові хмари побліднішали, і люди стали ждати граду. Несеться до знахаря другий вершник – весь білий і на білому коні: "Пусти, зроби милість!" – "Не пуцу!" – "Ну, пусти, не витримаю!" Знахар глянув угору і сказав: "Та вже іди, та тільки в той байрак, що за нивою"» [9].

В романі «Гонихмарник» Дара Корній використовує елементи з міфології та народного християнства. Вона згадує про богів, у яких вірили українці з давніх-давен. Найчастіше вона згадує Сварога, який втілює Перуна та Світовид. «Та найбільше шанували наші пращури Сварога... О, непростий то був Бог! Тайну велику мав! "Бо се тайна велика: яко Сварог є Перуном і Світовидом. А ті два (Перун і Світовид) перебувають у Сварозі". Так званим "прабатьком" Гонихмарника як істоти» [33].

Тому, ми приходимо до висновку, що Дара Корній, пишучи роман спиралася на міфологічне підґрунтя та вірування наших пращурів.

Варто згадати про чотири романи, які об'єднані одним сюжетом: «Зворотній бік світла», «Зворотній бік темряви», «Зворотній бік сутіні» та «Зворотній бік світів». Ці романи датовані 2012 р., 2013 р. та два останніх 2016 р.

У романах основною проблемою є переплітання двох світів – сучасного та давнього. І також двох вимірів – нереального та реального. Центром цих світів, його рівновагою, стає дівчина з незвичним ім'ям – Мальва. Звичайно,

Дара Корній дала дівчині таке ім'я не просто так. Це символіка, адже усім відомому, що квітка мальва має велику цілющу силу, й сама квітка може рости, незважаючи ні на що. Навіть у Біблії згадують, що хворих лікували цілющим відваром з квітки мальви. Сама ж дівчина не любила своє ім'я: «Мальва не любила свого імені. Ну що то за дурня така – Мальва. Теж мені – цветочек-лепесточек-кульбабик, напругає і все» [34].

В своїй чотирилогії Дара Корній також звертається до питання релігії. За романом, Мальва є донькою воїтельки Верхи та бога Стрибога. «Чорні бездонні очі, темна сила та безжальна ненависть, - саме таким усім вбачався батько головної героїні.... Стрибог – великий темний безсмертний, коханий її матері, доньки цар-матері Вітри» [35]. Мати Мальви, Верха, є дочкою великого племені, за легендою від амазонок. «Ті жінки-вої були створені з поливного аромату, медових квітів степу та з морської солі» [34].

Дара Корній зробила усе, щоб зацікавити читача. Як так вийшло, що дівчина, яка існує сучасному світі, виховується в звичайній сім'ї має такий батьків? Насправді, Мальва вміє подорожувати світом – світом наших сучасників та прадавнім світом. Звичайного дня вона зустрілася з Птахом, який і став поводитирем між двома світами. Птах – це дружина бога Стрибога. І тоді, Мальва дізналася про своє походження, про своїх справжніх батьків. Дівчина дізнається про добро і зло, про світ темряви та світла. Дізнається про всіх богів. В одній із заключних розмов Птаха сказала до дівчини : «Хай благословить тебе Сварог, Маро! І я йменням нашого творця вітаю тебе!» [35].

У романі чітко простежуються межі двох світів, сучасний світ та світ надприродної сили, божків, демонів та богів, тобто світ ірреальний, містичний. Мальва жива спокійним життям, як звичайна п'ятнадцятилітня дівчина. Вона мала гарний друзів, щасливу сім'ю . Розмовляла як звичайний підліток, буває й лаялася: «А то! Я ж не теперішня. Тобто... Чому тоді, як ти

думаєш, я з тобою базарю, чисто по приколу, чи що?» [35]. «Та не парся, діду. Я тебе в сраці маю і не боюся зовсім» [35].

Наставницею Мальви про рамі була Птаха. Народжена смертною, Птаха з часом стала безсмертною. Все через те, що сила кохання до одного з найтемніших богів переродило її. Про Птаху відзивався її опікун Посолонь: «...його вихованка сильніша й від нього: невідомі навіть йому сили слугують їй, до кінця досягнути їх міць неможливо... Птасі давалася велика сила – вона отримала дозвіл сміливо втручатися в минуле та в майбутнє» [34]. «Це ж Птаха, Велика Магура, Матір-Слава, вона вміє і знає таке, що вартує знань усіх темних, складених докупи» [34].

Мальва дізнається про свою рідну бабусю, могутньою воїтелькою та Цар-Матір'ю Вітрою, дівчина дістається до світла, до Яворорта: «У найбільшій залі Сонячного Храму Яворорта зібралися світлі безсмертні на Великий Глас» [34].

Отже, у всіх романах циклу наявна основна проблема – боротьба доброго світу і лихого світу. Однак, письменниця це подає так, що в темному може бути добро, і навпаки – в світлому може бути негатив. Читач розуміє, що в темному світі панує любов, розуміння та допомога, в протилежному ж світі – злість, підступність та зрада. Все це Дара Корній зробила, щоб зрозуміти істину – у Всесвіті має бути рівновага, і темна сторона і світла. Одне ціле – це протилежне, на перший погляд.

Перший роман, який написала Дара Корній у співавторстві з Талою Владмировою – «Зозулята зими», вийшов друком у 2014 році. Цікаве поєднання двох письменниць, які зарекомендували себе в літературі по-різному. Дара Корній – майстер романтичної фантастики (різновид – міське фентезі) і Тала Владмирова – авторка малої прози зі елементами фольклору, міфології, прадавніх вірувань, звичаїв та традицій українців.

«Зозулята зими» – яскравий приклад містичного роману, зразок міського фентезі. В основі цього твору лежить єдність з міфом. Ознакою

фантастичного роману «Зозулята зими» є те, що в ньому вже залежить від особливостей часопростору. У романі немає чіткого визначення на час та місце подій. Письменниці умовно окреслили, що події відбуваються напередодні Нового року у провінційному містечку.

У тихому містечку головні персонажі твору вперше побачили «напівпрозорих дітей», які одразу зникають після неймовірних «нещасних випадів» з «сильними світу цього», після чого гинули останні. Неодноразово авторки наголошують, що події відбуваються між старим та новим роком. Персонажі намагаються допомогти всім жителям цього містечка. дівчина Руслана, наділена надзвичайними здібностями, Тетяна – спадкова відьма, Інна – вампіра, а також Арсен – директор детективного агентства «М.А.Г.», та «Спеціаліст по чортівні» [37]. Також в романі присутні негативні головні герої – потерчата. Вони, наче реальні істоти, можуть спілкуватися з звичайними дітьми та дорослими. Головною з містичних сил є Георгіна-Марина – володарка різнокольорових очей. Вона наділена великою силою воскресати померлих та налаштовувати загиблі душі на помсту. Через усі ці події провінційне містечко назвали «місто-монстр» [37].

У романі «Зозулята зими» гарно простежується один з основних елементів фантастики – принцип двох світів: реальний світ, де звичайне, буденне життя, та магічний світ, потойбічний, магічний. Авторки зазначають, що світи органічно поєднуються між собою, але потрібно переступати уявні межі. «Інна та Олег – то паралельні світи, які, як відомо, не перетинаються. Чи все ж поєднуються?» [37, с. 173].

Так званім, місточком між двома світами є хатка в лісі, про яку майже ніхто не знає, окрім Руслани, художниці Єви та чаклунки Георгіни. Саме у тій хаті, яка здавалася мальовничим будинком, зла відьма тримала живих діточок і потерчат, щоб у місті було менше конкурентів, тобто добрих людей. З часом це хатка отримала свою назву «розплідник» або ж «Обитель зла», який «кишить привидами», «живий дім» [37]. Добрі сили в романі

здійснювали безліч різних ритуалів, аби зачинити двері того страшного потойбіччя. Вони намагалися очистити місто від зла, щоб був лад та добро в місті.

Досить символічно те, що події відбуваються взимку, а саме у Переддень Нового року. Усім відомо, що в цей день підводять підсумки минулого року, роблять висновки і будують плани на майбутнє. Цей факт усвідомлювали й головні герої твору : «Місток між старим і новим роком? Міст, яким не можна піти назад? Так, здається, Руслана казала?» – так говориться Олег, який опинився в складній ситуації, адже його зображення зафіксували камери, і він був одним із винуватців загибелі дітей [37, с. 171].

Багатозначним постає концепт пори року – зими. До прикладу:

- 1) пора року, коли постійно сипле сніг, завірюха. Головні герої не можуть віднайти стежку, яка веде до хатини;
- 2) дітям, яких тримають у розпліднику, важко: їм холодно, через те й часто хворіють;
- 3) через холод на вулиці, люди холодні в серці, вони не здатні любити та співпереживати;
- 4) на фоні білої пилли, загиблі душі дітей стають невидимі.

«Зима, - пояснює Руслані вампіра Інна, - це час для тих, кому байдуже до стужі» [37, с. 103], тому « трапляється чимало того, що неможливо влітку» [37, с. 104].

Визначення жанру роману «Зозулята зими» не має чіткого визначення. Дослідники вважають, що роман за жанром фентезі, однак відсутня детальна характеристика світів. Але разом із тим, велика розгалуженість власних назв та предметів в романі. Є фантастичний елемент – намагання головних героїв вижити у боротьбі з потойбічним світом. Самі ж письменниці в анотації роману подають таке визначення « гостросюжетний роман, химерна, загадкова, зовсім не казкова зимова історія» [37].

«Щоденник Мавки» презентує себе, як містично-любовний роман. Як і більшість романів Дари Корній основою до написання слугували притчі, казки та легенди. Цей роман, певно, більше тяжіє до роману для жінок. В ньому відкривається дивовижна жіноча душа, тремтячі життєві історії, буремна дійсність дівчини. Роман про нещасну Мавку, про її самотність, про її розбите серце. «Щоденник Мавки» – це роман, відкриваючи його читач бажає віднайти гармонію, спокій у власному серці та голові, умиротворення. Головна героїня хоче віднайти своє покликання в сучасному, ворожому суспільстві.

У передмові до роману Дара Корній подає опис: «Для Магдалени світ зруйнувався тієї миті, коли її чоловік, оголосив, що має коханку – молоду, вродливу, успішну. Гранітна плита, яка була дахом її старого світу, впала... та не прибила, а, навпаки, вивільнила Магду. Та щоб усвідомити це, спочатку треба було дістатися дна... Учорашня сіра миша зі зболеним поглядом перетворилася на жінку, яку вона бачила вві сні, - красиву, впевнену, владну... Мавка, яка вміє зачаровувати чоловіків та розбивати їхні серця – але у власне не пускати нікого. Та життя плете свої візерунки, і одного разу два шляхи, яким долею судилося бути одним, зійшлися... Та не все так просто. Бо кохання може стати оманною» [43].

«Щоденник Мавки» – роман, який також відносять до фантастичної літератури. Лише за назвою твору можна зрозуміти. За міфологічними віруваннями «мавка» – це дівчина, яку зрадив її коханий, розбив її серце. Магда – головна героїня роману уособлює в собі образ мавки, ба більше вона образ всіх жінок, який будь-коли зрадили. « Я – Мавка! я душа мами верби. Її кров та її серце. Чи житиме моя матуся, коли я її залишу? Ніколи про це не запитувала, та звідкись знаю, що житиме, бо навіть вона знає, що рано чи пізно я назавжди від неї піду. Не на одну ніч чи на день, щоб побавитися зі своїми сестрицями. А назавжди. З Мавками таке завжди трапляється. де мама верба це переживе, вона стане прилистком для іншого юного серця, і буде

довгими зимовими ночами розповідати добрі казки, колихати на своїх руках-віттях. Я – Мавка У мене каро-зелені очі та довге темне волосся. Я не схожа на жодну зі своїх посестер. Бо вони всі блакитноокі білявки чи синьоокі русявки. Я – інша, бо народилася в найтемнішу і найдовшу ніч. Душа юної дівчини, яка вміла любити, та не змогла втримати ту любов, заблукала в нашому лісі, втомлена заснула посеред білої галявини і... Тоді народилася. Я. Мама верба каже, що мої очі при народженні були наче аметисти, та коли настала весна – вони враз змінили барву. Весна ! я люблю весну. Вона ніжна та лагідна, наче матуся. То вона подарувала мені своєї смарагдової барви, і мої очі посвітлішали... Я – Мавка» [43].

Дара Корній змалювала свою Мавку не як наївну дівчину, котру легко звабити. Образ Мавки у «Щоденнику» як образ сильної, спрямованої жінки, яка бореться із несправедливостями життя, і саме вона карає звабників. Усі Чугайстри бояться зустріти оту, «страшну» Мавку на своєму життєвому шляху, бо ж «вихопить душу» [43, с. 148].

Дара Корній зажди бере за основу фольклор. Однак, в романі «Щоденник Мавки» письменниця докорінно змінила уявлення про жінок-Мавок. Є одна особливість Магди: вона мстить лише чоловікам, які безчесно звабили жінок, а ось чесних та порядних чоловіків не тривожить.

Отже, роман «Щоденник Мавки» ґрунтується на українській народній творчості, яка має прадавню історію. Однак, докорінно змінена модель стосунків фольклорних та міфологічних істот на стосунки сучасних жінок та чоловіків. Кожний образ героїв роману мають своє життя, які мають проблеми, випробовування, які в подальшому визначають долю. Дара Корній наділила кожного героя зовнішньо та характером схожим до міфологічної істоти: Мавка, чугайстер, Доля, Смерть, перелесник.

«Щоденник Мавки» – роман, який буде актуальний в майбутньому, читабельний в сучасному світі і має свої витоки в минулому.

«Петрусь-Химородник» – ще один цікавий роман, написаний Дарою Корній. За історією України, химородники – чаклуни. Це поняття додає в роман елементи архаїки, присмак незвичності.

В анотації Дара Корній подала такий опис: «У найчарівнішу пору року, на Івана Купайла, коли сходить на землю Сила Сварожа, коли превеликої моці набувають духи, добрі й лихі, Петрусеві доведеться шукати чарівну квітку папороті. І під час того іспиту від його мужності залежатиме доля не тільки людей, а навіть самих богів. Проти нього постане лихе воїнство підступної Мари. І пропав би Петрусь, згинув би... але ж серед його друзів – Домовик Дрім і Лісовик Пугач, Віла Жива й сестра її Стрига. Але ж так хочеться повернутися додому, та він не простий дванадцятирічний хлопчик, він – химородник» [40].

Петрусь, малий хлопчик, якому лише дванадцять років. Живе він у козацьку добу. Він виховувався в звичайній сім'ї, батько – козак, який саме визволяв бранців з турецької неволі. А мати, як більшість жінок тієї доби, важко працює, аби прогодувати свого сина. Також в хлопчика є тітка, у них взаємна не любов один до одного. «Тітка Олена – мамина сестра. Така капосна, ну що! Зовні сестри ніби й схожі: обидві кароокі, ставні, чорнобриві, білолиці... Проте вдачі різної. Тітка Олена – гостра, як лезо шаблі, неспокійна, як грозове літо, й жадібна, як суха земля на воду. Про неї баба Орина каже: "Всім по сім, а мені таки вісім". Мама Ярина ж навпаки – лагідна, як весняне сонце, погідна, як літня днина і щедра, як волинська земля» [40, с. 6].

У безліч фольклорних і міфологічних героїв. Головними образами є домовик Дрім, Лісовик. Також згадуються: пічник, нічниці, покутник, злидні, спориш, дворовий, хлівник, блуд, перестрічник, перелесник, болотяник, чур. Також у романі часто зустрічаються образи богів: Стрига, Жива, Сварог, Сокіл-Рік, Купайло, Ярило, Коляда, Світовид, Дажбог, Лель, Перун, Велес та інші.

Те, що Петрусь не звичайний хлопчик, вперше побачила мама: « Ярина несамовито бігала лісом, шукала сина. Може, задрімав десь під кущиком чи замріявся. З Петрусем таке іноді трапляються, бо він у неї особливий, сприйнятливий. Вміє чути те, на що інші ніколи не звертають уваги: шепотіння трави, мову вітру, жебоніння води. Допитується частенько: "Мамо, я чую, як вони розмовляють, сваряться, тішаться, але не розумію їх. чому?"» [40, с. 54].

Особливістю роману є те, що у романі детально розповідається про міфологічних істот. Деякі дослідники називають роман «Петрусь-Химородник» – словником істот.

Роман, наче казкова історія, яка дотична до епохи козацтва, але могла і б відбуватися в сучасному світі.

Дара Корній написала фантастичний роман «Сузір'я Дів». Письменниця описала його так: « Є таке сузір'я , в якому кожна жінка від народження має свою зорю. Є така й у Василюни – представниці давнього шляхетного роду Коморовських. Мабуть, ця зоря й оберігає дівчину в складні моменти. А може, її захист – то старовинний оберіг, подарований бабусею Терезою? Чи то сама бабуся, яка душею-зіркою – птахою прилинула до онучки, щоб уберегти її від чогось лихого? "Сузір'я Дів" – то плетиво жіночих доль, пов'язаних давнім амулетом, фатальним прокляттям і родинною історією, яка рясно скроплена моторошними таємницями, лукавими інтригами, безневинною кров'ю, підступними зрадами,безоглядною самопожертвою, справжнім коханням, що густим шлейфом тягнеться за Василюною від XVIII століття і до наших днів» [41].

У романі «Сузір'я Дів» сплітаються долі жінок, зв'язані з прадавнім амулетом, злісним прокляттям і, звичайно, з родинною історією. Довга історія сім'ї має свої таємниці, інтригами, кров'ю, яка пролилася без вагомих причин, зрадами. І, звичайно, з щирим коханням, яке прослідковується протягом усього роману.

Останній роман, написаний Дарою Корній – «Місяцівна».

Сама ж Дара Корній пише: «Терезу кличуть Місяцівною за незвичну зовнішність, бо таких, як вона – альбіносів – називають людьми Місяця. Мама Васирина, прагнучи врятувати її після автомобільної аварії, передає старовинний оберіг – лучницю, що багато століть супроводжує жінок із давнього шляхетного роду Коморовських. Однак після цього життя Терези кардинально змінюється: з настанням повні щось лихе наче вселяється в дівчину – і вона опритомнює на старому сокальському цвинтарі з кров'ю під нігтями та присмаком крові в роті. Щоб здолати зло, Терезі доведеться пройти курс реабілітації в психлікарні, розплутати вузлики страшних родинних таємниць, зазирнути в очі власному майбуттю, повернути на місце чорне серце темного янгола та знайти своє призначення там, де гори підпирають небо» [39].

У романі «Місяцівна» Дара Корній показує в легенді реальну історію. Що й властиве для творчості Дари Корній, вона інтерпретує і легенди, і міфи, і вірування в свої твори. Надаючи їм особливих елементів фантастики.

Дара Корній пише не лише у романній формі. Вона також авторка багатьох оповідань, які вмістила у збірник «Місячне сяйво». Оповідання легко сприймаються читачами, вони про звичайне життя, про кохання та ненависть, про мудрість та високодумство, про високе та низьке – про найважливіше у будь-яку епоху. Також оповідання про історію України, про війну, про Майдан. Збірка вміщує такі романи:

- 1) «Творець»;
- 2) «Місячне насіння»;
- 3) «Де панує любов»;
- 4) «Вікна»
- 5) «Вона сьогодні пішла»;
- 6) «Трохи правда»;
- 7) «Феромони»;

- 8) «Білі троянди»;
- 9) «Ніжність»;
- 10) «Крила»;
- 11) «Але жити, поки жити»;
- 12) «Той, що грає на флюярі»;
- 13) «Молитва»;
- 14) «Дорого у вирій»;
- 15) «Зірка впала»;
- 16) «Посмішка ангела»;
- 17) «Конвалії»;
- 18) «Повірити в диво»;
- 19) «Серце зірки»;
- 20) «Життя продовжується»;
- 21) «Я йду по склі»;
- 22) «Також люди»;
- 23) «Повертайся живим»;
- 24) «СМС-ка» [44].

Також Дара Корній писала культурологічні розвідки, в її доробку є 2 праці – «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» (2017р.) та «Чарівні істоти українського міфу. Домашні духи» (2019). В розвідках простежується історія України, культура, світогляд та прадавні вірування українського народу. Авторка звертає увагу на деталі та історичні факти, вона говорить про свої роботи: «пишу художню літературу, це вигадка з історичними елементами на основі української міфології» [63]. Як ми простежуємо, письменниця в своїй творчості звертається до духовних джерел, до менталітету українців. Однак, Дара Корній вміло поєднує давноминуле та майбутнє, проповідує вічні проблеми сучасного суспільства. «Глибоке вивчення віри наших предків, пізнання її через міф сприяє

пробудженню і в молоді історичної пам'яті та формуванню національної гідності й самосвідомості», – пише письменниця [3].

2.2. Художня своєрідність ідіостилю Дари Корній

Саме з творчістю Дари Корній асоціюється літературний процес в Україні першого десятиліття ХХ століття. Перший комплексний аналіз творчості мисткині здійснив А. Гурдуз [16].

Літературознавець вперше довів наявність образ метагероїні в романах Дари Корній, а також проаналізував особливості характеристики цього образу [15]. Також А. Гурдуз досліджував міфопоетику романів. Аналізуючи один з них, прийшов до висновку, що «проекція докорінно зміненої моделі відносин фольклорно-міфологічних істот на стосунки сучасних чоловіка та жінки є основним прийомом міфопоетичного змалювання описуваних у книзі подій» [17, с.310]. Літературознавець звертає увагу на міфічне походження персонажів романів Дари Корній, також А. Гурдуз написав розвідку «Метагероїня романів Дари Корній». Оглядаючи творчість Дари Корній та Тали Владмирової, охарактеризував ще один роман та висвітлив свої думки в статті «Крила кольору хмар» Дари Корній та Тали Владмирової: проблеми традицій й новаторство в романі».

Важливий етап в її творчості – перехід від малої прози до великої романної форми, однак мало хто з науковців розглядають її творчість. Її творчість розглядають в аспекті - особливості стилю письменниці (Т. Белімова, Л. Романенко). Багато письменників схвалюють її велику прозу, безліч відгуків написала Люко Дашвар та Галина Пагутяк та інші відомі постаті в українському письменстві.

Комплексним явищем майстерності письменника є художній текст. Це, мов розмова між автором та читачем, що здійснюється за допомогою тексту (слова). Кожний письменник має свій, індивідуальний, стиль письма, який відрізняє його з поміж інших.

«Мовна особистість», «мовна картина світу» та «світобачення письменника» – поняття, які тісно пов'язані з питанням вивчення індивідуального стилю письменника. Дослідження стилю дає можливість розпізнати індивідуальність та неповторність митця.

Науковець Х. Дідух описує ідіостиль, як сукупність глибинних механізмів створення тестового простору певним автором, які відрізняють його від інших. У вужчому розумінні, то ідіостиль пов'язаний з системою мовностилістичних засобів, характерних для творчої манери певної мовної особистості автора [20].

Літературознавець О. Кухар-Онишко схарактеризував поняття «ідеостиль», як стиль вираження авторського погляду на світ, певної концепції світу й людини не тільки об'єднує твір в одне ціле, а й пронизує кожен елемент твору, надаючи йому системності та художньої цілісності. Коли у творі виявляється різностильність, штучність, надуманість, то це тільки свідчить, що стиль автора ще не склався, не визрів [45].

Через естетичну діяльність мовної особистості проявляється ідіостиль письменника. Він простежується в обранні тем, засобів, прийомів, жанрів, якими послуговується автор при написанні своїх текстів.

Щоб визначити індивідуальний стиль письменника потрібно достеменно проаналізувати творчість митця, адже потрібно розглянути використання лексики народної мови, синтаксичну будову речень, своєрідність образних висловів. Тільки коли проаналізувати вище перераховані елементи можна визначити індивідуальний стиль автора. Все це становить єдине ціле у творі, і лише воно відбиває творчу своєрідність та задум митця.

Доктор педагогічних наук А. Ситченко характеризує поняття «авторський стиль», як цілу систему образотворчих засобів, яка охоплює як зміст, так і форму літературного твору, виражає життєвий та естетичний досвід кожного письменника, ураховує традиції національної та світової культури [72].

Ідіолект письменника є складовою частиною індивідуального стилю. Ідіолект – це мова людини, яка має свої особливості використання мовних засобів. Це персональне мовлення, яке пояснюється особистісною зайнятістю, тобто професією, психічним станом особи, віком та, звичайно, ситуацією в якій відбувається спілкування.

Як було написано вище, Дара Корній часто вдається в свої творчості до мотивів міфологічних та історичних. Це і зумовлює її своєрідний стиль написання романів, адже вона використовує безліч образів-символів. Письменниця послуговується міфологічними уявленнями давньої історії України. І, як сказав, А. М. Василенко: «міфологічні уявлення давніх українців виступають протягом значного відтинку домінантою життя народу і є ґрунтом для розвитку духовної національної культури» [7, с. 55].

Дара Корній майстерно пише, використовуючи міфоперсонажів головними героями романів. Традиційно, поділяючи їх на три рівня – вищій, середній та нижній. Простежуючи творчий добуток, ми виокремлюємо таких героїв:

1. персонажі вищого рівня – Перун, Стрибог, Дажбог;
2. персонажі середнього рівня – Мара, Дзевонія, Лада.

Дара Корній використовує безліч Богів, яким поклоняються герої, а саме: Сварог, Род, Велес, Білобог, Чорнобог, Морок (Мор). Своїх міфологічних богів письменниця змалювала з традиційних уявлень, однак з особливим індивідуально-авторським сприйняттям.

Звичайно, Дара Корній не могла залишити без уваги, образ Птаха – центральний образ художнього світу. Це досконалий образ, безсмертний .

Часто письменниця використовує предмети, які мають священну функцію в міфосвіті – це так звані «амулети», «обереги», «молитвениці», «ладанки», «персні» та «мушлі».

Одною з головних особливостей ідіостилу Дари Корній є те, що вона не лише наділяє свої фентезійних героїв ім'ям, відомого Бога, а й додає до його

образу всі необхідні атрибути, які є за міфом чи віруванням. І, звичайно, наділяє великою, магічною, силою.

Другою з головних особливостей ідіостилю письменниці є те, що вона наділяє всіх божественних, демонічних і міфологічних істот людськими чеснотами та почуттями. Всі боги, незважаючи на свою могутність та безсмертя, кохають, страждають, співпереживають та постають перед важким вибором в своєму божественному житті.

Також мисткиня часто використовує зменшено-пестливі форми імен: Маронько, бозя, Ягілка, Аделаїдочка, Зорянка та інші.

Отже, міфологічні персонажі в романах є індивідуально-авторською інтерпретацією.

У фантастичному романі «Крила кольору хмар», який Дара Корній написала в співавторстві з Талою Владиміровою, фундаментальним образом-символом є крила. Це символ мандрівний, але письменниця неодноразово використовувала його в інших творах. Багато уваги приділено забарвленню янгольських крил, а саме: білі крила, темні крила та сірі крила. Саме сірі крила – головні: «...загадкові сірі... Ті, які не стали ні набік світла, ані на бік темряви... Сірі янголи. Вони зараз між людьми не з доброї волі. Усе вирішили за них, і їх нема куди повертатися. На небо не візьмуть, а в пекло – завжди остигнеться так низько впасти...» [38].

Ще одним символом, який часто використовує письменниця є Світло та Темрява. Ці символи ми знаходимо в двох роман Дари Корні – «Гонихмарник» та «Крила кольору хмар». У «Гонихмарнику» автор пише: «...чорне – це лишень відсутність потоку світла..», а у іншому романі головний образ Аделаїди міркувала: «...що таке темрява? Невже лише відсутність світла?... А як щодо світлих чи сірих янголів? Це відсутність чи присутність когось або чогось?» [38]. Тож, ми можемо стверджувати, що під символами Світла і Темряви мається на увазі можливість любити, піклуватися про когось і ненависть, зло, яким наділені люди.

Образ-символ душі також має місце в творчому доробку письменниці. Душа – безсмертна частина людини, яка дає умовну характеристику вчинкам, тобто чиста душа – гарні вчинки, вміння співпереживати та кохати, і, відповідно, навпаки душа – зла. Душа за міфологічними та релігійними віруваннями – внутрішня сутність людини, це і відрізняє нас від тварин, до прикладу: «Квіти. Он одна велика найтепліших кольорів дуже схожа на орхідею фаленопсіс. Правда, я не люблю орхідей, бо знаю, що попри свою красу, вони звичайнісінькі паразити, ладні висмоктати всі соки з тропічних дерев. Може, я трохи перебільшую, бо науковці лагідно називають такий спосіб життя орхідей у тропічному лісі епіфіт ним. Начебто насправді орхідеї не забирають у рослин-носіїв ні води, ні поживних речовин, а отримують їх за допомогою особливо сформованих коренів із вологого тропічного повітря, а також із тонкого рослинного шару ґрунту, який накопичується на гілках і корі дерев. Тоді так званім епіфіт ним способом життя можна виправдати і те, як живуть деякі людські й не зовсім особини. Та все одно від таких роздумів квітка не стає гіршою і вражає красою. Поруч, у сусідньому контейнері, – фіалка, яка збентежено розтуляє блакитно-жовті пелюстки. Мені здається, що я навіть можу вловити її тонкий аромат Троянда. Ну, тут і пояснень не треба. Справжнісінька королева. Полум'яна красуня...» [38, с. 97], інший приклад «Змійка. Ніколи не боялася змій. Для декого це переконливе свідчення моєї ненормальності. Як на мене, значно більше варто боятися двоногих. Змії хоч сичать, попереджаючи перед тим, як вкусити. І ніколи не нападають просто так. Вони бороняться. А в тому, як стрімко і водночас плавно перелискує жива смужка, є відголосок давньої магії. От тільки... Певно, мене підводить зір, бо бути такого не може. Мені здається, що над зміїною спиною іскрами спалахують прозорі сяючі крильця. І раптово зникають...» [38, с. 98]. Також є ще один приклад із неймовірної колекції: «Пташка. Гарненька, з акуратно розфарбованими різнокольоровими пір'їнками. Завмерла, схиливши голівку, дивиться наче просто на мене. Але

якось байдуже, мовби давно вже не сподівається на допомогу. Здається, одне крило підбите? Чи то вона так втомилася в темниці, що аж волочить його?» [38, с. 98]

Отже, фантасти здебільшого запозичують біблійні чи міфологічні елементи, а не переписують все, що і так відомо. Води прикрашають, переробляють в своїй творчій манері і тому виникає зовсім інша, неповторна історія, яка захоплює з перших сторінок роману. В основі сюжету твору завжди є протистояння між темним та світлим, між добром та злом, і звичайно на переможне місце безперечно відносять добро. Звичайно, прототипом головного героя є людина – яка наділена кращими якостями, однак життя якимось чудесним образом суміжне з магічними, нереальним світом. Це і притаманне жанру фентезі. Головних героїв бореться зі злом, маючи надможливості, так звані «суперздібності», і йому допомагають нереальні істоти з легенд чи міфів (ельфи, янголи, чарівники, гноми та інші).

Символи в романі «Крила кольору хмар» є вихідцями з міфів, на основі яких письменниця написала унікальний, фантастичний, роман. Головним символом роману є головна героїня Аделаїда – сирій янгом, який має в собі всі символи твору і одразу розтлумачує їх.

Дара Корній та Тала Владмирова продовжили тенденцію написання прози про сильних жінок, так званої «жіночої» прози. Джерелом поняття «фентезі» у романі є головна героїня, з життям якої пов'язана магічна таємниця.

2.3. Особливості представлення фантастичного елемента в романах «Тому, що ти є» і «Зірка для тебе» Дари Корній

Кохання – вічна тема, яка подобається всім читачам, адже така тема торкається серця. Кожний письменник, який пише романтичні твори, вміє підібрати потрібні слова, наче психолог.

Дара Корній – майстер слова, яка нещодавно стала популярною, проте захопила всіх читачів. Вона відкрила світ кохання та розлуки, радості та болю, життя та смерті. Все це є у двох романах «Зірка для тебе» та «Тому, що ти є» [44].

Романи «Тому, що ти є» та «Зірка для тебе» літературознавці вважають містичними мелодрамами.

«Зірка для тебе» – один з найпопулярніших романів Дари Корній, призначений для дорослої, свідомої аудиторії. Книга написана в каноні класичного роману. Безліч героїв: вона і він, Зоряна та Сергій – нещасливі герої, які не втратили людяності та простоти, незважаючи на важкі випробовування на їхньому життєвому шляху. Також в романі є такі герої: друг Сергія – Арсен, подруга Зоряни – Лерка, бабуся та тітка, розумний професор та щира прибиральниця. Присутні загадкові мандри у часі та просторі, справедливість та підступна брехня, все як в класичному романтичному романі, але з нотками фантастики.

У романі любов межує із смертю. Після прочитання перших сторінок «Зірки для тебе» ми дізнаємося про смерть однієї з головних героїв – Зоряни, будучи вагітною вона помирає через недосвідченого лікаря. Сергій вирішує вбити причетного до смерті своєї дружини. Пізніше ми дізнаємося, що насправді це все наснилося Сергію, адже він був у комі понад рік. Щоб коханий швидше одужав, Зоряна читала йому свої записки. В щоденнику розповідалося про все життя дівчини: від дитинства – до зустрічі з Сергієм. Кохання перемагає і Сергійко одужує.

Основна проблема, яка порушується в романі – це проблема життя та смерті, а також проблема щирого кохання. В романі є ще одна сюжетна лінія, яка стосується любові, і деякою мірою ненависті. Меценат Василь Григорович, захоплений жінкою, вбиває її чоловіка. З таким горем та відчаєм вона вирішує покінчити з собою, незважаючи на те, що має сина. Пізніше виясняється, що її звать також Зоряною, а її син – головний герой роману

Сергій: « Її звали Зоряна Крук. Маму твого Сергія звали Зоряна. Батька – В'ячеслав. А Сергія – Леонідом. І я допоможу, бо він – її син» [36, с. 296-297].

Які ж фантастичні елементи присутні в романі «Зірка для тебе». Перш за все, життя і смерть переплітається між собою, другою ознакою є – час і простір, яким майстерно грається письменниця. Будучи в комі, Сергій бачив сон, в якому змінювалася місцевість (Львів, Крим), друзі (Арсен, Рая (справжнє ім'я – Руфіна)). Головною загадкою стало те, що коли Сергій прийшов у свідомість, все те, що він бачив у снів було реальністю: « О, так! Сергій довго після свого чарівного пробудження приходив до тями. Те, що Віталій Станіславович, його лікар, називав реабілітаційним періодом, розтягнулося на довгих три місяці, хоча... Фахівці дивувалися: цей пацієнт одужує надто швидко. Лікарі чи не зі всієї країни приїжджали подивитися на чоловіка, який після річного перебування в комі раптово отямився. Але не це було дивовижною, феноменом вважали інше. Правда, про це «більше» він поки нікому не розповідав. Про його вигадане життя на горі Кішка. У голові нав'язливою платівкою крутилася думка: «Ти не божевільний. Ти рівно рік спав у комі й тому бачив майже реальні сни». Мабуть, то вони і врятували його від «стану овоча», яким називають животіння тих, хто пережив тривалу кому. Аварії Сергій не пригадував. Минав час, і поволі шматки з пазлів-розповідей дружини, бабусі Ніни, Арсена, Лерки та Віталія Станіславовича склалися в картину». [36, с.282]

Ще одним фантастичним елементом в романі є, те що фантастичне місто Кацивелі та реальне місто Львів. У Кримському місті Кацивелі Сергій був лише один раз, однак, перебуваючи у комі, він там жив. Це місто, наче чистилище для тимчасового перебування його духу. Сергій мав повернутися в своє рідне місто Львів: «А вночі йому наснився Львів. Нічний Високий Замок із його освітленим шпилем. Чисто вимита бруківка після весняного дощу, другий номер трамвая по вулиці Личаківській, ботанічний

сад на Кирила та Мефодія... А на площі Ринок, на тому самому балконі, де колись король Владислав IV Ваза побачив красиву дівчину і закохався в неї з першого погляду, стояла його Зоряна» [36, с. 254]. Місто Львів, наче Едем, втрачений Рай, і чи одужає Сергій залежить лише від нього, якщо віднайде дорогу до Львова – буде жити.

Роман «Тому, що ти є» написаний із реального життя. Ідея написати цей роман з'явилася у Дари Корній після зустрічі з чоловіком-вдівцем, який втратив дружину, яка хворіла. Однак, його життя було, наче марево де він поруч із нею. Письменниця описала безліч моральних дилем, які постали перед героями роману. Вона наділила їх коханням, однак розділила смертю, яку потрібно було прийняти головному герою, незважаючи на біль і смуток в серці.

В романі «Тому, що ти є» порушена проблема нерозділеного кохання. Віддане, сильне кохання Сашка до Оксани, яке загорілося в його серці ще в шкільні роки і палало до самої смерті. Всі думки лише про неї.

В їхньому житті була лише одна ніч, яка вартувала всього життя Олександра. Це було пізньої осені, коли Оксана змушена була приїхати на похорон свого батька. Це була не просто ніч, то було справжнє кохання: «Сашко ніжно бере Оксану за руку. Пізній ранок після ночі кохання, і вони танцюють вальс посеред тісної кухні, посеред просторої планети, яка також разом із ними пливе в казковому мелодійному вальсі Скорика. І той вальс не сумний, а трішки терпкуватий, мов тернове вино. Вальс – танець для двох, він і вона, сніг за вікном, віхола в головах дерев, і його пальці, чутливі та наполегливі. Повільно опускаються руки все нижче та нижче, з рамен – на талію й ще нижче. І тоді їх огортає тим вальсом зі всіх боків. Ніжна хвиля безумства. Його лагідні губи, гарячі, солодкі, звабливі цілунки. Убік відлітає одяг, що лишень заважає танцю, він зовсім не потрібний, коли танцюють тіла, коли танцюють душі. Він і вона – то мандрівники, загублені в снігу вальсу, поєднані в тих снігах долею. Його поцілунки примушують тіло

тремтіти, хотіти, волати, благати – хай цей шал не припиняється, млосна хвиля не закінчиться ніколи» [42 с. 153].

Це був найщасливіший момент в житті Сашка. Однак, в реальному житті їм більше не судилося бути разом. Що не скажеш про марево Сашка, де вони були разом, щасливі та закохані.

Олександр – лікар, але він не зміг врятувати Оксану від важкої хвороби, в неї вияви онкозахворювання. Життя головної герої згасло, наче свічка: «Ноги самі зупиняються на мосту Скупого кохання. От куди він забрів у своєму болісному полоні. Сашко чіпляється теплими роками за холодні перила й дивиться вниз, на воду. Білі мухи сніжини спокійно сідають на чорну її гладінь, розпливаючись сірим маревом. Ось так згасає і його Оксана. І тут він безсилий, здається, безсилий тут навіть сам Бог, бо прогавив, прогледів, був зайнятий іншими, дістаючи загублені-заблудні душі з пастки, упевнений, що такі, як Оксана, самі собі дають раду» [42, с. 215].

Після її смерті Сашко збожеволів, заgrimівши в психлікарню, де він був з нею. Він не міг розмежувати своє життя: де реальність, а де божевілля: «Звати його Олександр, у минулому досить успішний лікар-хірург. Одного зимового ранку його знайшли на горищі дев'ятиповерхівки в непритомному стані. Так, можна сказати, і не прийшов до тями. Діагноз невтішний – синдром Корсакова. Уже два роки він такий. І все це наслідки пережитого стресу. Та загалом дуже сумирний пацієнт. Часто всміхається, навіть у сні. Чемно виконує всі приписи. У нас із ним цілковита гармонія, якщо можна так сказати про взаємини лікаря та божевільного пацієнта» [42, с. 237].

Сашко хотів знайти кімнату безкінечності, щоб завжди бути щасливим з своєю коханою Оксанкою. І, таки він її знайшов: «Загавкав собака, Сашко повернув голову на голос. Пес наче кликав його кудись... Першого разу він правильно його привів. Чоловік, навіть не струшуючи зі своїх рамен сніг, чемно побрів слідом. Пес біг попереду, показуючи дорогу, назирцем за ним - людина. От і будинок його Оксани, але собака завернув не до нього, а до

будинку навпроти, з отим електронним годинником на фасаді. Сашко задер голову. Годинник справно показував час – 23:45. Довкола порожньо, тому що ніч, тому що зараз ліпше бути вдома, їсти кутю та запивати узваром... Пес загавкав, показуючи на двері будинку з годинником. Олександр потягнув дверну ручку на себе, упевнений, що там замкнено. Як не дивно, двері легко відчинилися, і чоловік ледве втримався на ногах від несподіванки. У темряві холу знову ледве не впав, перечепившись за поріг. Рухався навмання, услід за собакою, який, здається, добре знав дорогу. Звісно, будинок порожній, ліфт не працює, і лише сходи нагору вільні для пересування. Важко дихаючи, минув дев'ятий поверх. Зупинився перед східцями, що вели на дах. Намацав на тині вимикач – моргнуло ледь-ледь тьмяне світло. Собака стояв перед дверима, зліва від сходів. На дверях якийсь жартун вивів крейдою: “Кімната ∞. Чистобог”» [42, с. 223-224] .

У нього все вийшло, він так гадав: «23:59 – показували цифри, навіть зі зворотного боку легко читався напис. Годинник із середини здавався дзеркальним, як оті вікна: зсередини бачиш, що відбувається назовні, а от тебе ніхто не бачить. Сашко бачив лапаті сніжинки, які густо мерехтіли під голубими софітами циферблата годинника. Кімната була майже порожньою. Якщо не рахувати стола перед табло, стільчика та праворуч від столу на стіні репродукція картин Моне, де пастельне сонце, як надія, вилазило з-за горизонту, повідомляючи, що, попри все, воно таки є. Підійшов до столу. На ньому лежали недбало розсіпані кимось сірники. Та це тільки так здалося, тому що коли придивитися, то побачив, що хтось акуратно й обережно виклав з них рік, місяць і сьогоднішню дату. Сашко провів рукою по сірниках, майже не торкаючись їх. За стінами шумів вітер, у годиннику щось ледь чутно муркотіло. Зненацька у годинниковому механізмі лунко ляснуло, і цифри змінилися на нулі – 00:00, перестрибнувши в безчасся. Від того ляскоту рука чоловіка, що лежала на столі, ураз стрепенулася й зачепила цифро-сірнички, котрі показували дату та рік. Вони змішалися. Зупинка... Це

відчув не тільки внутрішньо: раптом стих вітер, через вікно годинника побачив, що й сніжинки перестали мигтати, а просто зависли в повітрі. Жодного звуку, тиша. Здавалося, що планета зупинилася, і зробив це власною необережністю. Тому першою думкою було повернути все назад, скласти із сірників цифри. І раптом пригадав слова старого зі сну чи не зі сну – про можливість усе виправити, бо "янголи не сплять ніколи"» [42, с. 225-226]. На жаль, Сашко не розумів, що він збожеволів. В той момент він був щасливий, адже побачив свою кохану та дорогу Оксанку, однак щось було не так, вона здалася янголом: «Він стоїть посеред білої кімнати, біло-сірий, наче припорошений попелом, сумний та зажурений. Сніжні крила складені докупи, ледь-ледь торкаючись підлоги. Оксана трохи наполохано підходить до зажуреного янгола. – Чому ти відрізала крила, дівчино? – сумно запитує він. Оксана не знає, що відповісти. Лише розгублено кліпає очима. Янгол підносить руку до її щоки, торкається. Рука тепла й легка, справді дотик янгола. Жінка заплющує очі. Хочеться платати й сміятися, так добре. – Навіщо ти відрізала крила?!- наче докір і ствердження теж. – Коханню крила не заважають – пам'ятай про це» [42, с. 226].

В цьому і простежуються фантастичні елементи романів «Тому, що ти є» та «Зірка для тебе», а саме подорож в часі та просторі. Така фантастика називається «темпоральною фантастикою» або ж «хронофантастикою».

Темпоральна фантастика, або хронофантастика – жанр фантастики, що розповідає про подорожі в часі. Іноді твори цього жанру, в якій подорож у часі не просто дає поштовх сюжетом, але є двигуном подій, називають «хронооперою» [77].

Звичайно ж, у кожному романі Дари Корній є символіка. У романах «Тому, що ти є» і «Зірка для тебе» також є свої символічні образи.

Наприклад, у романі «Зірка для тебе» одним з символічних образів є образ головних героїв. Вона зірка – Зоряна, а він – Лічозір, не дивно, що вони так сильно один-одного кохали. Слово «лічозір» також має свою символіку,

бо це не лише загублене зоряне небо, так ще й називали безхатченків. Сергій – хлопчик з дитбудинку, сирота.

Образ птаха, а саме крука також символічний: «От Сергій і мешкає в хаті пані Раї. Звикає. Звик і до самотності, а вона до нього, схоже, не дуже прикипіла. Бо раптом знайшовся в нього на чужині незвичайний друг. Уже тиждень Сергієві здається, наче його зустрічає чорний крук. Спочатку думав: випадковість, ввижається. Але.. У птаха на правому крилі – біле перо. І у вчорашнього, і в позавчорашнього, і в сьогоднішнього. Він зустрічає його вранці, коли Сергій виходить із воріт обсерваторії. Потім летить за ним назирці, час від часу зупиняючись то на дереві, то на горбику, то на стовпі. Коли ж чоловік заходить на подвір'я, крук всідається на дашок криниці й уважно спостерігає за тим, як Сергій переступає поріг будинку А коли за кілька хвилин той визирає у вікно, крука на криниці вже немає. Провів і полетів. Зате ввечері, коли він іде на роботу, птах чемно жде його на дашку криниці. На сьомий день таких от переслідувань Сергій зробив те, чого не очікував від себе. Відчинив двері хати і сказав, вкладаючи у слова якнайбільшої щирості: – Ласкаво прошу до оселі, друже!» [36, с. 161-162]. З давніх вірувань – це символ смерті, горя, негараздів. Так, як у нас фантастичний роман, то у «Зірки для тебе» крук – образ дружби, втіхи. Одинокий, знедолений чоловік та чорний крук – це символ як і самотності, так і справжньої дружби [36].

У романі «Тому, що ти є» також символ дружби присутній. Ним стає дворова собака: «Стояв із піднятою догори головою, наче старався розпізнати серед тисячі інших дві казкові сніжинки. Раптом хтось сильно штовхнув його. Мало не впав від несподіванки. Поруч стояв пес, обіпершись на його ногу, той самий, якого нещодавно підгодував бутербродами, і жалібно скавулів. – Чому не спиш, друже, коли ніч на вулиці? – доброзичливо озвався Сашко й погладив собаку по голові. – У мене робота така – не спати час від часу: чергування, пацієнти. А ти ж чому? Собака

відбіг убік та, присівши на задні лапи, уважно дивився на чоловіка» [42, с. 176]. Він завжди супроводжує Олександра, а також Оксану. Собака, побачивши тіло, яке замерзло біля місту Скупого кохання, привів лікаря-хірурга, аби той врятував жінку. Це була Оксана та Сашко, таким чином пес подарував надію на життя.

Символіка романів споріднена. Головним збігом є – образи тварин-друзів. І, здавалося, нещасливого кохання. Романи про кохання, про несправедливість долі, які хвилюють серце.

Підсумовуючи все сказане, ватро зазначити, що романи Дари Корній «Зірка для тебе» та «Тому, що ти є» написані в жанрі фентезі. Мають фантастичні ознаки, які притаманні лише для фантастичної літератури, а саме: головні герої між двома світами; вони розуміють тварин; романи мають свою символіку; присутність міфологічну та язичницького вірування.

2.4. Реалізація жанру фентезі в романі «Крила кольору хмар» Дари Корній та Тали Владимирової

Багатопланове та складне явище українська фантастика. Вона виникла внаслідок використання споконвічної міфології України. Фантастика межує з історією, традиціями українського народу, та, звичайно, з фольклором.

У нашому дослідженні основна увага приділяється творчості Дари Корній та її фантастичному здобутку.

Другий роман у співавторстві Дари Корній та Тали Владимирової «Крила кольору хмар». Роман наповнений символізмом, алегорією, легендами та притч. Читачі відкривають для себе неповторний світ Львова, дізнаються про магичні ворота, які ведуть до втраченого раю, або ж до царства темряви.

Самі ж письменниці описують роман так: «Споконвіку світ існує як протистояння – та водночас рівновага між добром і злом, темрявою і світлом. Та настає час, коли в одвічний двобій втручається таємнича третя сила –

сіра... На перший погляд, Ада – звичайна дівчина... Та дівчина приховує сірі крила...» [38].

Головний герой – дівчина Аделаїда, яка вчиться до практичного психолога, і як звичайна студентка, підробляє у нічному клубі «Темний янгол»: «А назва нічого клубу мені справді сподобалася й вивіска, між іншим теж. Однак... Випадковостей не буває, а якщо й трапляються, то не вірте в них. Це – ілюзія. Добре та якісно кимось спланована. Може, навіть вашим янголом... Нічний клуб «Темний янгол». Що й казати, звучить трохи претензійно. Та, поки вивіску не встигають підсвітити цинічним неоновим світлом, тендітна фігура янгола, що ледь відвернув голову, ніби не бажаючи зустрітися поглядом із перехожими, і якимось аж соромливо загорнувся у довгі темні крила, таке справляє враження.» [38, с. 19-20]. Несподівано для себе, вона дізнається, що вона сірий янгол. Її життя змінюється, адже стоїть перед нею вибір – сторона зла чи добра.

Аделаїду оточують такі ж янголи (чорні, білі та сірі) та вампіри. «У сірого янгола Аделаїди на згадку про білосніжну незайманість власних крил залишилася сама маленька пір'їнка-оберіг. Здається, у дівчини-янгола нема особливого вибору, бо ж народилася часом у всіх вчинках і думках, а отримане покликання Воротаря, хранителя ключа до примарного Раю, геть перекреслить усі дівочі мрії і сподівання, але...» [38].

Роман «Крила кольору хмар» дійсно має фантастичні елементи. І ми можемо це довести, надаючи характерні ознаки для фантастичної літератури:

1. Нереальний світ з наділеними властивостями, які не можуть існувати в житті. Події в романі описуються в нашій реальності, однак населення не зовсім звичайне, присутні інші істоти. Також надзвичайних властивостей набувають топоси Львова. На приклад: ритуал, який розкрив істинні лиця істот, проходив в самому центрі Знесінського парку: «Оцей ландшафтний парк, що внизу, має не одну тисячу літ. Його не раз намагалися знищити: затопити, забудувати, зруйнувати, підірвати. Усі спроби

закінчувалися фатально для посягачів і, звісно, для тих, хто брався виконувати дурнуваті накази. Випадкові збитки, безглузді смерті, втрата душі. Знищити цю красу – це майже те саме, що вийняти з людини серце і сказати, що вона не змінилася, просто втратила здатність дихати, любити, вірити» [38, с. 277].

2. Необхідні елементи фольклорних образів та магії. В цьому романі безліч фольклорних образів, а саме: дворушники, янголи, вампіри, вовкулаки, мольфари, хранителі, воротарі. Про янголів в романі пишуть автори: «Нас завжди манить загадковість. Загадкові сірі. Такі собі Робін Гуди серед янголів. Ті, які не стали ні на бік світла, ані на бік темряви. Ті, які захотіли служити людям. Та це все лишень красива легенда..» [38, с. 146]. Також письменниці вдало описали функції воротаря в романі: «...Воротар – це охоронець воріт, який стереже їх із середини. Завжди з поважної родини сірих янголів, у якій бути Воротарем – призначення спадкове. І ворота він відмикає лишень тоді, коли приходить охочий отримати те, чого найдужче жадає, і приносить натомість відкупне. І відмикає їх отим самим ключем, що зараз у вас у кишені. Воротар відмикає двері, впускає до середини відкуп, віддає те, за що людина заплатила, і двері замикаються. До наступного року чи... Швидше за все, до наступного разу, бо не щороку приходять прохачі. Усе доволі чесно і справедливо.» [38, с. 279].

3. Авантурні сюжети (герої в пошуках чогось, мандрах або навіть у війнах). Головна героїня Аделаїда в пошуках втраченого ключа від Раю. Вона хоче припинити боротьбу і врятувати своїх близьких. «Спокійно стою біля озера. І, перед тим як почати двобій, міцно стискаю в кишені куртки сніжно-білу пір'їнку . Роблю це умисно, щоб здолати тремтіння в ногах та пальцях рук. І зрештою чекаю, коли ті, хто зустрічає, зроблять крок назустріч» [38, с. 291], – такими були думки Ади перед вирішальним поєдинком у її житті.

4. Наявність чаклунства в романах. В романі «Крила кольору хмар» письменниці гарно описали, як Валерій Едуардович зібрав «колекцію» різних

душ: «...Відвожу очі від видива, хай це розцінить як слабкість. Але тільки на мить. Бо це понад мою силу – не дивитися. Знову втулююся в «колекцію». Одна стіна кімнати від стелі до підлоги заставлена контейнерами. А світло, яке я бачила в темряві, зовсім не під світка – то світяться самі «експонати». Такі собі різнокольорові маленькі смерчки, що безперервно рухаються у тісних прозорих клітках. Але варто було мені примружити очі... І... Я не скрикую. Тобто не дуже певна цього, та хоч сподіваюся, що не зробила нікому аж такої приємності. Ніякі то не смерчі. Чого та кого тут тільки немає!» [38, с. 97].

5. Велика увага зосереджена на емоційний стан головних героїв та на їхні вчинки. Дара Корній та Тала Владмирова глибино описали настій, внутрішні переживання Ади. Коли читач ознайомлений з емоційним станом героя, письменниці розповідають, що ж відбувається. Коли ж герої самотужки не можуть прийняти рішення, на допомогу приходять магія, чари та обряди. Відчуття Ади, коли вона отримала поразку: «Я кілька секунд стою, мов укопана, посеред кухні. Гучно гримають вхідні двері. Заплющую очі. У голові каша. Почуваюся зніченою та приголомшеною. Так, я щойно програла битву. Мечислав нав'язав мені власну гру, і я змушена грати за його правилами. Бо я не навчилася зраджувати людей, навіть якщо вони мені майже ніхто, чужі. Бо для мене багато важить людина, яка живе в мені й голосно досі говорить. Чи я стану такою ж бездушною, як усі сірі янголи?» [38, с. 259].

6. Одвічна проблема добра і зла. Ада боролася з кланом темних янголів, та з своїм батьком, який теж належав до них. Ми можемо навести приклад наслідків після боротьби: «У мене навіть не виходить злитися на неї: на обличчі під оком синець, на шиї темна смуга, мов хтось її намагався задушити. На аварію не схоже, на випадкову травму тим паче. А от те, що вона оті сліди не маскує, – дивно. Чи то з відчаю, чи, знову ж, гординя, мовляв, та плювала я на всіх » [38, с. 295].

7. Потойбічний світ і його прояв. Головна героїня врятувала свою бабусю, яка була в «колекції душ», а далі з Втраченого раю. Один з найнапруженіших моментів у романі, саме тоді, коли звільнили бабусю Ядвігу: «Чиясь тепла рука лагідно торкає мене за плече. І я враз відчуваю запах... Так духмяніла оселя моєї бабусі Ядвіги і вона сама. Запах кави з петровими батогоми та запах ромену. До горла підкочує клубок. Біль відступає. Дивно, невже мертві можуть плакати? Адже, за правилами гри, я вже мертва, бо заклала своє життя за смерть батька, свою душу – за вивільнення бабусиної душі.» [38, с. 302].

8. Письменник має свободу в написанні. Дара Корній не знехтувала цим критерієм, тому роман має несподівані повороти в сюжеті. Це основний еталон, який розмежовує фантастичну літературу з поміж інших жанрів літератури.

Аналізуючи все вище написано, ми приходимо до висновку, що роман Дари Корній та Тали Владмирової «Крила кольору хмар» написаний в жанрі фантастичної літератури.

Отже, Дара Корній – талановита письменниця, яка народилася та проживає у місті Львів. Написала вагому кількість чудових оповідань та фантастичних романів. Вона одна з небагатьох письменників, яка за короткий термін своєї плідної роботи досягнула всеукраїнського визнання читачів та удостоєна безліччю премій на нагород. Її досить часто порівнюють із Стефані Майєр, а все тому що вона така ж обдарована письменниця-фантастка.

Індивідуальний стиль письменниці вражає. В своїй творчості вона постійно звертається до міфів, вірувань, релігії та, звичайно, до символіки. Більшість її творів базується на прадавніх вірувань у Богів, звертає увагу на темні та світлі сили божі. Також вона використовує символи, найчастіше символом добра, допомоги та підтримки виступають тварини, такі як: Птаха, чорний крук із білою пір'їною, собака.

Романи «Зірка для тебе» та «Тому, що ти є», ми вважаємо фантастичними. Адже тут є одно з основних ознак фантастичної літератури – життя між двома світами, а саме світ сучасний, тобто звичайний, і світ уявний, в якому головні герої жили підсвідомо, навіть не розуміючи що це марево, божевілля, або ж взагалі – це сни.

Один з найкращих романів Дари Корній «Крила кольору хмар», який захоплює з перший сторінок. Це, безумовно, жанр фантастичної літератури. В цьому романі присутні усі ознаки, які мають бути у фантастиці:

- 1) у романі присутні звичайні люди і надістоти (янголи, душі, вовкулаки, упирі);
- 2) у романі є обереги-амулети;
- 3) головна героїня «оживляє» інший героїв, або ж навпаки «губить душі».

Тому, ми можемо стверджувати, що Дара Корній – геніальна письменниця, яка пишу неймовірно цікаві романи у жанрі фантастики, які потрібно читати усім. Хоча, її література має більший попит для підлітків, однак і для дорослих буде цікаво та пізнавально.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши літературознавчі праці українських та зарубіжних науковців, вважаємо, що поняття «фантастики» та «фантастичного» характерне творам з художньою умовністю. Фантастичне відзначається як художнє бачення, як особливий тип мислення-відчуття. Його введено в літературу науковцем Ц. Тодоровим. У дипломній роботі використано й систематизовано теоретичні та методологічні підходи літературознавців у вивченні ідейних явищ фантастики як жанру та її витоків.

Взагалі, фантастика завжди займала важливе місце в житті людства. Тому що прадавні вірування, фольклор – це також фантастика, умовно кажучи. У ХХ столітті розпочався процес вивчення та написання статей із дослідженням творів з фантастичними елементами. Проводилися численні дискусії між письменниками та критиками. І уже після перепитій, зародився окремий жанр фантастики.

Вивчення феномену фантастики займається наука – фантастознавство. Літературознавці виділяють три гілки фантастознавства, а саме:

- 1) загальні закономірності виникнення жанру вивчає загальне фантастознавство;
- 2) співвіднесення фантастики до різних видів сучасного мистецтва вивчає конкретне фантастознавство;
- 3) питанням розширення та популізації фантастики займається прикладне фантастознавство.

Опрацьовані дослідження вчених в царині фантастики: А. Нямцу, С. Олійник, О. Стужук, Є. Тамарченко, Т.Чернишової та інших – дають підстави стверджувати, що домінуючими видами фантастичної літератури є власне наукова фантастика та фентезі.

Науковець С. Хороб у своїй дисертації «Жанрові особливості української фантастики кінця ХХ – початку ХХІ століття» виділяє такі жанри фантастики: власне фантастика, наукова фантастика, фентезі,

антиутопія й утопія.

Власне фантастика, або «чиста фантастика», займає особливе місце серед інших жанрів. Вона характеризується тим, що фантастичний образ поєднується і з формою, і з змістом художнього твору.

Фентезі – це ще один жанр фантастики, у якому поєднуються ірреальні мотиви з реальністю. У центрі творів із жанром фентезі спостерігається одвічна проблематика: боротьба добра зі злом.

Жанр фентезі базується на запозиченнях із фольклору та міфології, тому в дослідженні ми описали поняття архетипу, міфологізму та міфологеми.

Ми простежили різницю між жанром наукової фантастики та фентезі:

1) хронологічні межі виникнення жанру наукової фантастики-кінець XIX – початок XX століть, жанр фентезі виник пізніше – середина XX століття і до сьогодення.

2) основою, яка закладення в твори жанру наукової фантастики був технічний прогрес, наукові відкриття. Для фентезі – релігійні мотиви, казки, легенди.

В утопічних творах письменник описує ідеальний світ, з новітніми технологіями та засобами (які в сучасному світі ще не розроблені). Антиутопія ж, навпаки, створює хаос та небезпеку, де головні герої завжди в пошуках чогось кращого. Утопія та антиутопія - протилежні жанри фантастичної літератури. Однак, деякі літературознавці зараховують ці жанри в власне наукову фантастику.

Питання класифікації фантастичної літератури зацікавило літературознавця В. Чумакова. Він запропонував розділити фантастику на дві віхи, а саме формально-стильову та змістову (яка в собі вміщувала змістова утопічна та науково соціально). На жаль, такою класифікацією не послуговуються під час аналізу фантастичної літератури.

Чотири різновиди фантастики, фігурально, описав науковець Є. Брандіс:

- 1) те, що могло б відбутися в реальному житті;
- 2) те, що ніколи не відбудеться;
- 3) те, що ідеалі має бути в світі;
- 4) Те, щого варто боятися.

Дослідник Г. Гуревич у своїх розвідках назвав лише два жанри – наукова та ненаукова фантастика.

Шість типів художньої умовності дослідила О. Ковтун: раціональна фантастика і фентезі, казкова і міфологічна, філософська і сатирична.

Отже, ми з'ясували, що фантастика – це жанр літератури, в якому за підтримкою вигаданих та ірреальних елементів виникає цікавий світ який суперечить сучасному світу, його реальністю. Сучасна фантастика створена як протиположність жанру реалізму.

До жанру фантастики відносять твори, де розповідається про новий, нереальний, світ, невідомий для жителів. Описується він за допомогою уявних елементів та дивних епізодів, тобто чогось ірреального або неможливого у повсякденному житті, яке майстерно вписує письменник у свій твір.

Також ми виокремили різновиди фантастичної літератури, а саме в жанрі фентезі:

1. Героїчне фентезі (описуються подвиги під час війн, боротьби, головні герої застосовують зброю);
2. Високе фентезі (у такому жанрі є багато надприродних істот, герої мають будь-якими силами врятувати світ) ;
3. Гумористичне фентезі (пародія на будь-що з елементами нереальності, містичності);
4. Міське фентезі (події відбуваються в великих містах);
5. Історичне фентезі (розгортаються основні події розвиваються в минулому);
6. Ігрове фентезі (герої подорожують, мандрують);

7. Дитяче або казкове фентезі (твори для дітей шкільного віку);
8. Ліричне фентезі (кохання, повага, довіра, але з фантастичними елементами);
9. Темне фентезі (описується влада в Середньовіччі);
10. Технофентезі (співвіднесення магії та технології).

Доведено, що фантастика в літературі досягається у двох образах:

- 1) у вигляді деталей, елемента, якоїсь складової (фантастика-прийом);
- 2) як основний жанротрівний та тематичний чинник твору (фантастика-концепт).

Сучасна українська авторка Дара Корній стала популярною письменницею завдяки романам, які написані в жанрі фантастики.

Її також називають «українською Стефані Майер» та королевою українського фентезі. Безліч чудових, фантастичних романів, лауреат літературного конкурсу «Коронація слова» .

Письменниця звертається до міфології, до язичницько-християнського синкретизму. Це простежується в тому, що Дара Корній вдало поєднує язичницькі вірування та традиції християнства. Авторка також вводить у романи сюжети з фольклору, а саме: з легенд та казок. Також Дара Корній активно послуговується ефіграфами, які виконують інформативну функцію, тобто підводять читача до головної ідеї розділу.

На основі аналізу художніх творів письменниці чітко прослідковується індивідуальна авторська манера викладу тексту, стиль:

- 1) місце дії усіх романів Львів;
- 2) в основі творів лежать міфологізм та прадавні вірування наших пращурів;
- 3) звернення до релігії, часто в романах є описи Богів;
- 4) у кожному з її романів є тварина – справжній другом головного героя;

5) використання символів. Ними виступають ладанки, пир'я, зорі – в значенні оберегу від нечистої сили, зла. Птаха, крук, собака – символ дружби, відданості. І, звичайно, вода – символ народження, чистоти.

Дара Корній володіє досконало жанрами та стилями фантастичної літератури. Вона пише романи, основа яких взята з старослов'янської міфології, пізніше пише повний цикл романів із надприродними істотами. Також Дара Корній писала психологічні романи, які їй також вдавалися досить добре.

У її творчому доробку переплітається все : містика, історія, психологія, культурологія та інше.

Нереальний світ у романах «Зірка для тебе», «Крила кольору хмар» та «Тому, що ти є» проявляється через наділення надвластивостями звичайних людей. Також обов'язковим елементом фантастики є наявність фольклорний образів та магії. Ангел, із роману «Крила кольору хмар», є істотою з фольклору.

Головна героїня Аделаїда з роману «Крила кольору хмар», шукає спосіб вирішення ситуації, яка спіткала її. Ада хотіла врятувати свою бабусю, і таки вона її «оживила». Героїня наділена надзвичайними, магичними здібностями. Вона дізналася, що не така як усі, у дорослому віці і все своє свідоме життя старалася побороти зло, темних янголів.

Роман побудований на основі християнської релігії. Дара Корній використала відому легенду про побудову світу. В цьому романі є безліч образів: янголи, вампіри і вовкулаки. І за християнськими віруваннями всі живі істоти мають душі. Письменниця описала три клани ангелів: темні, сірі та світлі – між якими, відповідно, точилася війна. Головна героїня – Аделаїда була сірим янголом, вона мала зробити вибір: або перейти на світлий бік, або стати темною.

Роман «Зірка для тебе» в 2021 році увійшов в список ста найкращих творів сучасної української літератури, за жанром – українські романи про

кохання.

«Зірка для тебе» – один з небагатьох романів, в якому важко визначити форму, адже його можна назвати романом у притчах чи романом у казках. Головна героїня Зоряна часто розповідає казки, легенди, притчі, які мають повчальний зміст. Всі її розповіді поєднуються в реалістичну оповідь про них, про головних героїв роману. Доля не була милостива до головних героїв. Сергій – хлопчик з дитячого будинку, він не знає біологічних батьків. Захоплювався зорями, тому й вивчав їх спочатку самотужки, а потім вступив до університету. Зорянка – дівчина, яка виховувалася в неповній сім'ї, та ще й батько зловживав алкоголем. Зоряні було важко, адже через недолік її батька, який пізніше мав обмежені можливості, вона не мала іншого вибору, як стати повією. Дівчина не мала справжніх друзів, тому й скотилася у прірву. Все змінилося одного вечора, коли вони вперше побачилися, і їхні долі з'єдналися, вони зустріли один-одного, на жаль ненадовго. Сергій потрапив у автомобільну катастрофу і впав у кому.

У романі «Зірка для тебе» простежується темпоральний елемент фантастичної літератури. Темпоральна фантастика, або ж хронофантастика – це жанр фантастики, в якому події розвиваються в уявному світі та у звичайному сьогоденні. Так, у романі Сергій не міг розмежувати де дійсність, а де його марево. Йому вважалося, що Зоряна загинула, а насправді вона була поруч, піклувалася за хворим Сергієм та виховувала спільного сина.

Роман «Тому, що ти є» вразить кожного. Це розповідь про кохання, щастя, сім'ю, взаємодопомогу. Головна героїня Оксана – серйозно хвора дівчина, яка проживає свої останні дні. Ще з дитинства в нею був закоханий чудовий хлопець Олександр. Та їм так і не судилося бути разом. Навчаючись у Києві, Оксана вийшла заміж за заможного хлопця, однак їхнє подружнє життя було нещасливе, можливо через різні цінності, а можливо через Сергія – авторка не зосереджує на цьому уваги. Вони провели лише одну спільну ніч, яка звела з розуму Олександр. Він марив Оксаною, можливо й тому після

її смерті збожеволів. Коли Сашко опинився у божевільній, його серце не могло прийняти, що Оксани немає, тому він жив з нею. Вони одружилися і були щасливі. Це також елемент темпоральної фантастики.

У романах «Тому, що ти є» та «Зірка для тебе» головні герої Сергій та Олександр проживають, наче два різних життя, що й об'єднує романи і один і то й же жанр фантастики .

Це однією ознакою фентезі у романах «Зірка для тебе» та «Тому, що ти є» – авантюрний сюжет (великий за обсягом, прозовий твір з гострим динамічним сюжетом, з пригодницькими ризиковими ситуаціями).

Отже, романи Дари Корній «Тому, що ти є» та «Зірка для тебе» - це фантастичні твори, тому що:

- 1) герої проживають життя: дійсне та уявне;
- 2) вони розуміють та розмовляють з тваринами

У фантастичних творах завжди головним протистоянням є протистояння добра і зла, де добро перемагає.

Отже, фантастична література в Україні представлена чималим пластом творів, проте сучасні твори ще потребують детального вивчення літературознавцями як в практичному, так і в теоретичному аспектах. Крім того, творчість сучасної української письменниці Дари Корній також потребує подальшого, більш глибокого аналізу на жанровому, проблемно-тематичному та поетикальному рівнях, а зважаючи на те, що літературна творчість авторки ще не завершена, то й досліджень новостворених чи ще не створених зразків фантастичної прози. У цьому вбачаємо перспективу подальших досліджень

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авантюрний роман. URL : <https://ukrlit.net/info/dict/xwv2d.html> (дата звернення : 23.08.2021).
2. Авраменко О. Погляд на фентезі. *Книжковий клуб плюс*. 2006. № 10. С. 23–24.
3. Бачинська К. Дара Корній : Вітчизняне фентезі видавці не дуже шанують. URL : <https://www.umoloda.kiev.ua/number/2709/164/94873> (дата звернення : 10.08.2021).
4. Білецький О. «Сонячна машина» В. Винниченка. Київ : Дніпро, 1990. С. 121–131.
5. Бондина Е. Типології жанра фентези. Пермь, 2009. С. 136–137.
6. Брандис Е. Научная фантастика и человек сегодняшнего мира. *Вопросы литературы*. 1977. № 6. С. 97–126.
7. Василенко А. М. Українська міфологічна лексика в художній літературі ХІХ ст. : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Ніжин, 2003. 223 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
9. Войтович В. М. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2002. 662 с.
10. Волинський К. Фантаст Василь Бережний. Вибрані твори. Науково-фантастичні повісті та оповідання. Київ : Дніпро, 1988. С. 5–16
11. Гнатюк В. Нарис української міфології. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2000. 264 с.
12. Гоголева С.А. Вплив готичного роману на жанр фентезі та його роль у становленні жанру. *Наука і освіта*. 2007. № 3. С. 166–167.
13. Гримич М. Християнство народне. Енциклопедія історії України у 10 т. Київ : Наукова думка, 2013. Т. 10. 784 с.
14. Гурдуз А. «Крила кольору хмар» Дари Корній і Тали Владмирової: Проблеми традиції й новаторства в романі. *Літератури світу : поетика, ментальність і духовність*. Кривий Ріг, 2015. №. 6. С. 19–28.

15. Гурдуз А. І. Метагероїня романів Дари Корній. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2015. № 2(16). С. 61–67.
16. Гурдуз А. І. Міжкультурний діалог як проблема українського фентезі XXI століття. *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського*. 2014. № 4.14. С. 63–69.
17. Гурдуз А. Міфопоетика роману Дари Корній «Щоденник Мавки». *Studia methodological : зб. наук. праць пам'яті д-ра філол. наук, проф., акад. Академії ВШ України Р. Гром'яка (1937–2014)*. Тернопіль, 2015. № 40. С. 307–312.
18. Гуревич Г. Фантастика предостерегаєт. Беседи о научной фантастике. Москва, 1991. С. 86–97.
19. Давидюк В. Українська міфологічна легенда. Львів : Світ, 1992. 176 с.
20. Дідух Х. І. Ідіюстиль як відображення авторської картини світу. URL : http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm (дата звернення : 15.09.2021).
21. Девдюк І. Основні тенденції розвитку світової літератури першої половини ХХ ст. *Зарубіжна література в школах України*. 2012. № 7–8. С. 68–71.
22. Дев'ятко Н. Можливості впливу сучасних жанрів : фантастика, фентезі, казка. *Український фантастичний оглядач (УФО)*. 2009. № 1 (7). С. 59–66.
23. Дяченко М., Дяченко С. Погляд на фентезі. *Книжковий клуб плюс*. 2006. № 10. С. 37.
24. Етимологічний словник української мови : у 7 т. Т. 3. Київ : Наукова думка, 1989. 552 с.
25. Жаданова Т. В. Жанр фентезі вчора, сьогодні, завтра. *Вісник ХНУ*. Серія : Філологія, 2014. № 632. С. 283–286.

26. Захаржевська В. Утопія та антиутопія в художній фантастичній літературі слов'ян другої половини ХХ століття. *Слов'янські обрії*. Київ, 2008. № 2. С. 199–221.
27. Кагарлицкий Ю. Реализм и фантастика (о научно-фантастической литературе). *Вопросы литературы*. 1971. № 1. С. 101–117.
28. Кагарлицкий Ю. Что такое фантастика? Москва : Художественная литература, 1974. 352 с.
29. Карацупа В. Українська фантастика ХІХ – початку ХХ століть. *Вісник Львівського університету*. 2011. № 6. С. 215–242.
30. Ковалів Ю. Літературознавча енциклопедія : в 2 т. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 624 с.
31. Ковалів Ю. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2. 622 с.
32. Корній Д. Про Стефані Майер : інтерв'ю в київській книгарні «Є» 01.06.2012 р. URL : <http://www.youtube.com/watch?v=8hJ-mwDp5ml&feature=relmfu> (дата звернення : 16.10.2021).
33. Корній Дара. Гонимарник : роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. 336 с.
34. Корній Дара. Зворотній бік світла: роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2012. 320 с.
35. Корній Дара. Зворотній бік темряви : роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2013. 320 с.
36. Корній Дара. Зірка для тебе: роман Харків : Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2019. 319 с.
37. Корній Дара, Владмирова Тала. Зозуляти зими: роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. 350 с.
38. Корній Дара, Владмирова Тала. Крила кольору хмар: роман Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015. 320 с.
39. Корній Дара. Місяцівна : роман. Харків : «Вівіт», 2019. 352 с.

40. Корній Дара. Петрусь-химородник : роман. Харків. 2015. 256 с.
41. Корній Дара. Сузір'я Дів:збірник оповідань. Харків : «Віват». 2018. 288 с.
42. Корній Дара. Тому, що ти є : роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 338 с.
43. Корній Дара. Щоденник Мавки : роман. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2014. 310 с.
44. Коханья, хвороба, життя і смерть у творчості Дари Корній. URL : <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2016/03/12/105443.html> (дата звернення : 15.10.2021).
45. Кухар-Онишко О. С. Індивідуальний стиль письменника : генезис, структура, типології. Київ : Вища школа, 1985. 175 с.
46. Леоненко О. Жанр фентезі в українській прозі кінця ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Черкаси, 2010. 20 с.
47. Логвіненко Н. Фентезі як вид фантастичної прози. URL : [file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/Ulvzsh_2014_5_1_2%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/Ulvzsh_2014_5_1_2%20(3).pdf) (дата звернення : 05.10.2021).
48. Логвіненко Н. Трансформація міфологічно-фольклорних традицій у творах сучасного українського фентезі. *Слов'янська фантастика: збірник наукових праць*. Київ : «Освіта України», 2015. С. 134–143.
49. Ломазова К. Реалії та деформації придуманих світів. Дніпро, 1991. С. 191–197.
50. Майдаченко П. Комічне в сучасній українській прозі. Київ, 1991. С. 143–198.
51. Маслово М., Мацієвська А., Щеглова Ю. Сучасна українська проза : нові імена. Бібліографічний посібник. Запоріжжя : Кругозір, 2016. 168 с.
URL:https://zounb.zp.ua/wpcontent/uploads/2021/08/suchasna_ukrainska_proza.pdf (дата звернення : 5.10.2021).
52. Мاستиляк В. Сучасні уявлення про фантастику як різновид

літератури. *Studia methodologica*. 2002. №. 12. С. 89–95.

53. Мелетинський Є. Міф у романі ХХ століття. *Всесвіт*. 1997. № 3. С. 155–163.
54. Миропольська Є. В. Виховний аспект навчального курсу «Міфологія як феномен культури». *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2017. № 21 (2). С. 67–78.
55. Наєнко М. Міфи і міфологія. *Наукові записки*. Серія : «Філологічні науки». Кіровоград, 2003. № 50. С. 264–279.
56. Назаренко М. Опыт классификации фантастических жанров. URL : <http://nevmenandr.net/nazarenko/sf.php> (дата звернення : 29.10.2021).
57. Новий тлумачний словник української мови : У 3 т. (Вид. друге, випр. ; укл. В. Яременко, О. Сліпушко). Київ : Аконіт, 2006. Т. 1. 926 с.
58. Нямцу А. Поэтика фантастического в литературном контексте. Чернівці : «Рута» 2015. С. 34–52.
59. Нямцу А. Миф. Легенда. Литература (теоретические аспекты функционирования): монографія. Черновцы: Рута, 2007. 520 с.
60. Нямцу А. Фантастические парадоксы человеческого мира. Чернівці: Рута, 1998. 120с.
61. Нямцу А. Современная фантастика (проблемы теории) : Учебное пособие. Черновцы : Рута, 2004. 80 с.
62. Нямцу А. Фантастика и общекультурная традиция (проблемы теории). *Слов'янська фантастика: збірник наукових праць*. Т. 3. Київ : Освіта України, 2016. С. 7–18.
63. Олійник С. Побутування фантастичного у сучасній українській прозі. URL : <file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/67-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-197-1-10-20131223.pdf> (дата звернення : 8.08.2021).
64. Осипов А. Н. Фантастика от А до Я. Москва : Дограф, 1999.

352 с.

65. Павлечко Н. Письменниця Дара Корній : про чорного мага на кладовищі, психлікарню та особисті табу. URL: <https://kalushnews.city/read/people/32292/pismennicya-darakornij-pro-chornogo-maga-na-kladovischi-psihlikarnyu-ta-osobisti-tabu> (дата звернення : 21.09.2021).

66. Пагутяк Г. Україна без гоблінів. URL : <https://librolife.ru/g764840> (дата звернення : 06.09.2021)

67. Папуша І. Зарубіжна література. 11 клас. Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. 705 с.

68. Пахаренко В. Основи теорії літератури. Київ: Генеза, 2009. 296 с.

69. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Івано-Франківськ, 2002. 392 с.

70. Потебня О. Історія розвитку поезії. Поезія і міфологія та релігія. Київ, 1985. С. 140–206.

71. Сабат Г. У лабіринтах утопії та антиутопії. Дрогобич : Коло, 2002. 160 с.

72. Ситченко А.Л. Визначення індивідуального стилю письменника на основі структурування поняття. *Дивослово*. 2002. № 5. С. 48–50.

73. Сто кращих українських книг сучасності. URL : <https://grenka.ua/review-10-krashih-ukr-knyg#7> (дата звернення: 1.10.2021).

74. Стужук О. Художня фантастика як теоретична проблема. *Слов'янська фантастика : збірник наукових праць / кол. ред. Г. Ф. Семенюк та ін.* Київ : ВПЦ Київський університет, 2012. С. 52–65.

75. Стужук О. Художня фантастика як теоретична проблема. *Слов'янська фантастика*. Київ, 2012. С. 52-65.

76. Тмарченко Є. Мир без дистанцій (О художественном своеобразии современной научной фантастики). *Вопросы литературы*. 1968. №. 11. С. 96–115.

77. Темпоральна фантастика. URL : <https://uk.wikipedia.org>

[/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D1%84%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0](#) (дата звернення : 21.09.2021).

78. Ткаченко Р. Світ науки в інтерпретації В. Винниченка і Ю. Смолича (на матеріалі науково-фантастичного роману «Сонячна машина» і трилогії «Прекрасні катастрофи»). Київ : «Освіта України», 2015. С. 514–522.

79. Трокай А. Фантастика і фентезі в сучасній українській літературі. *Бібліотена планета*. 2010. № 2. С. 28- 30.

80. Франко І. Марія Маркович (Марко Вовчок). Посмертна. *Зібрання творів* : у 50 т. Київ : Наук. думка, 1982. Т. 37. 677 с.

81. Хороб С. Жанр слов'янського фентезі : Володимир Арсенів «Бісова душа, або залятий скарб». *Султанівські читання*. 2016. №. 5. С. 210–221.

82. Хороб С. Жанрові особливості української фантастики кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд.. філ. наук : 10.01.0. Івано-Франківськ, 2017. 234 с.

83. Чорна Н. Українська фантастика сьогодні. *Радянське літературознавство*. 1977. № 5. С. 45–52.

84. Чернишева Т. А. Природа фантастики. Иркутск, 1985. 336с.

85. Чернявська О. До питання класифікації жанру фентезі. *Літературознавчі студії*. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. 2015. № 1(2). С. 323–331.

86. Чумаков В. Фантастика и ее виды. *Вестник Московского ун-та*. Серия «Филология». 1974. № 2. С. 42–48.

87. Шкуров Є. Наукова фантастика у теоретичному дискурсі *Літературознавчі студії*. 2013. № 39 (2). С. 482–487.

88. Шпиталь А. Роман про майбутнє, яке не повинно настати. *Слово*

i час. 2011. № 8. С. 70–76.

89. Яспес К. Світ і Бог. *Психологія світоглядів.* 2099. № 6. С.372–379.